

EEN NIEUW BEELD VAN DE TOEKOMST

UISG BULLETIN

NUMMER 173, 2020

INLEIDING	2
VROUWEN VAN MEDEDOGEN, GERAAKT DOOR HET LIJDEN VAN AL WAT GESCHAPEN IS	4
<i>P. Mauro-Giuseppe Lepori, OCist.</i>	
DE PANDEMIE, EEN KAIROS OM DE SYNODALITEIT TE BEVORDEREN ALS EEN UITVOERINGSMIDDEL VAN LAUDATO SI'	15
<i>Zr. Nathalie Becquart, Xavière</i>	
COVID 19. EEN NIEUW BEELD VAN DE TOEKOMST: DE SPIRITUALITEIT EN HET CHARISMA HELPEN HET RELIGIEUZE LEVEN IN DEZE TIJD OM NOG VRUCHTBAARDER TE WORDEN	21
<i>Zr. Teresa Gil, STJ</i>	
DE PSALMEN: DE WEG NAAR DE VOLHEID VAN ONZE MENSHEID	28
<i>Zr. Marie Laetitia Youchtchenko, OP</i>	
HET DOCUMENT OVER DE MENSELIJKE BROEDERSCHAP EN DE GEVOLGEN HIERVAN VOOR HET RELIGIEUZE LEVEN	38
<i>H. E. Miguel Ángel Card. Ayuso Guixot, MCCJ</i>	
BURNOUT EN HET BOUWEN AAN VEERKRACHT IN HET RELIGIEUZE LEVEN	44
<i>Zr. Maryanne Loughry, RSM</i>	
HET LEVEN VAN DE UISG	51
SECRETARIAAT VAN DE UISG	56

INLEIDING

Het Bulletin n. 173 sluit het jaar 2020 af, wat voor de hele wereld die is getroffen door de Covid19-pandemie, een bijzonder moeilijk en dramatisch jaar is geweest.

In onze harten herhalen zich ook nu nog de beelden, en weerklinken opnieuw de woorden, die Paus Franciscus uitsprak bij gelegenheid van de Zegen Urbi et Orbi, op 27 maart 2020, op het bordes van de St. Pieterbasiliek. Op een leeg plein, en nat van de regen, gaf de Paus een commentaar op een stuk uit het Evangelie van Marcus over de storm die ging liggen (Mc. 4, 35-41). De Paus zei toen:

“We voelen ons met angst vervuld, en we voelen ons verloren. Zoals de leerlingen van het Evangelie, worden we nu plotseling getroffen door een onverwachte en hevige storm. Wij zijn ons ervan bewust, dat we ons op dezelfde boot bevinden, allemaal kwetsbaar en gedesoriënteerd, maar we voelen ons ook belangrijk en onmisbaar, omdat we ertoe zijn geroepen om gezamenlijk te roeien, waarbij we elkaar moeten troosten. Op deze boot zitten wij allemaal. Precies zoals de discipelen, die met één stem spreken en in hun onrust zeggen: “wij vergaan” (zie 38), zo zijn ook wij ons ervan bewust, dat we alleen, ieder voor zich, niet verder kunnen gaan, maar wél gezamenlijk”.

De eerste angst heeft ons echter niet verlamd. Het gewijde leven heeft zich niet machteloos getoond, en heeft zich vervuld met een geest van solidariteit, van barmhartigheid, van universele broederschap en zusterschap, van nabijheid ten aanzien van hen die de pandemie nog kwetsbaarder heeft gemaakt. Hieruit is de kracht voortgekomen om persoonlijke en communautaire initiatieven te ontplooien, om aldus de nood te bestrijden, en concrete oplossingen te vinden, om daarmee de lijdende mensheid te omarmen.

P. Mauro-Giuseppe Lepori, OCist.

Vrouwen van mededogen, geraakt door het lijden van al wat geschapen is

Mediteren over onze relatie met de wereld, met de schepping, met de mensheid, in het licht van dit thema van het mededogen, ik geloof dat het is als zich in het centrum van de vraag stellen, er zich van bewust zijn dat dit centrum een hart is. Dat kan nogal sentimenteel lijken. Maar in werkelijkheid, hoe meer de wereld vooruitgaat in haar gedesoriënteerde koers, en des te meer we ons realiseren dat het echte probleem van de menselijkheid, de Kerk, en in haar het Godgewijde leven, niet alleen of vooreerst te maken heeft met: de richting, de weg verloren te hebben, maar wel met: het centrum, het hart dat de tocht moet animeren, verloren te hebben.

Zr. Nathalie Becquart, Xavière

De Pandemie, een kairos om de synodaliteit te bevorderen als een uitvoeringsmiddel van Laudato Si

Deze globale pandemie, die een sanitaire crisis ten gevolge had, werkt als een openbaring van onze ziektes, van datgene wat bij ons niet meer functioneert, maar ook van onze lichtpunten en goede praktijken. Deze benadrukt ook de ongelijkheden en de ongerechtigheden, maar leidt tevens tot initiatieven van solidariteit en zorg voor de allerzwaksten. Deze tijd is ook een “kairos”, een gelegenheid om te stoppen, te kiezen voor een betere toekomst, en een betere wereld op te bouwen. Wanneer wij samen de tekenen van de tijd proberen te lezen, binnen deze nog niet in kaart gebrachte context,

dan horen we nog luider het roepen van de armen en van de onderdrukten, en het schreeuwen van hen die om adem smeken.

Zr. Teresa Gil, STJ

Covid 19. Een nieuw beeld van de toekomst: De Spiritualiteit en het Charisma helpen het religieuze leven in deze tijd om nog vruchtbaarder te worden

Spiritualiteit is vruchtbaar, of is dat niet. Alle spiritualiteit is, in deze betekenis, een bron van leven en zorg. Wanneer wij spreken over “vruchtbaarheid” of “creativiteit” of “innovatie”, waar zijn onze verlangens dan op gericht? Het lijkt mij, dat dit te maken heeft met het genereren van een wijze waarop wij onszelf willen plaatsen, met het aannemen van een nieuwe levensstijl die zorgt voor de Aarde en voor onze broeders en zusters, en tenslotte, met een leven in dienst van onze wereld, met de charismatische missie die wij ontvangen hebben.

Zr. Marie Laetitia Youchtchenko, OP

De Psalmen: de weg naar de volheid van onze mensheid

De psalmen zijn een aanhoudende dialoog tussen God en de mensheid: de psalmist manifesteert zijn zorgen en zijn vreugde, zijn twijfels en zijn vertrouwen, zijn angst en zijn redding En God daagt zijn volk uit. Hij nodigt hen uit om naar Hem te luisteren, om begeleid en bemind te worden, want hij wenst hun geluk. Een aanhoudende dialoog, een wederzijdse zoektocht, die de vraag in Genesis’ “Adam, waar zijt gij” verlengt, en waarin de ondervraging van al het menselijk leven wordt uitgedrukt: “Waar kom ik vandaan? Waar ga ik naartoe? Wat is de betekenis van dit alles?”.

S.E. Miguel Ángel Card. Ayuso Guixot, MCCJ

Het Document over de Menselijke Broederschap en de gevolgen hiervan voor het religieuze leven

Het gewijde leven heeft de weg die leidt naar de broederschap voor zich open liggen, een weg die moet worden afgelegd in een wereld die wordt verdeeld door haat, door oorlogen, door ongerechtigheid en door onderdrukking. Het is daarom noodzakelijk om een communie in diversiteit te ervaren, en hiervan te getuigen, dat wil zeggen, de mogelijkheid van een multiculturele dialoog, om aldus de mogelijkheid van de dialoog en de vrede tussen de volkeren, de rassen en de culturen aan te tonen. In de ervaring van de broederschap, doen wij de ervaring op van de Drieëne God, een communie in diversiteit.

Zr. Maryanne Loughry, RSM

Burnout en het bouwen aan veerkracht in het religieuze leven

De veranderingen die wij ervaren in onze gemeenschappen, taken en Kerk kunnen storend zijn, en in sommige gevallen ook stressvol; maar deze veranderingen kunnen voor sommige zusters ook mogelijkheden scheppen; onze antwoorden hierop zijn niet universeel. Voor vele zusters is de snelheid van deze veranderingen, en de daaraan verbonden onzekerheid, overdonderend en beangstigend. Wanneer wij in het religieuze leven te maken krijgen met zusters in nood, dan is het niet altijd zo eenvoudig om de oorzaken van die nood vast te stellen, en zelfs nog moeilijker om hen hierin te ondersteunen. En ons gebruik van psychologische termen en het opdrukken, in die zin, van stempels, kan die nood soms zelfs nog vergroten.

VROUWEN VAN MEDEDOKEN, GERAAKT DOOR HET LIJDEN VAN AL WAT GESCHAPEN IS

P. Mauro-Giuseppe Lepori, OCist.

P. Mauro-Giuseppe Lepori is op 2 september 2010 gekozen tot abt-generaal van de cisterciënzerorde. Geboren in Lugano (Ticino, Zwitserland) heeft P. Mauro-Giuseppe een graad in filosofie (1982) en in theologie (1990) behaald aan de Universiteit van Fribourg (Zwitserland). Vanaf 2005 was hij lid van de Raad van de Abt-Generaal en de Synode van de Orde. Hij staat bekend om de publicatie van talrijke boeken en artikelen, die in verschillende talen zijn vertaald, en om zijn lezingen en predikingen voor spirituele retraites.

(Deze lezing, in zijn onverkorte versie, werd voorgesteld op de Studiedag van de Oversten en Afgevaardigden van de Belgische Constellatie, Heverlee-Leuven, op 29 februari 2020).

Origineel in het Italiaans

Ik zou willen bijdragen aan uw nadenken over de ecologische bekering waartoe Paus Franciscus ons oproept in de encycliek *Laudato Si* en hoe deze oproep te ontvangen in jullie leven als vrouwelijke religieuzen. Ik wil dit doen door in mijn meditatie- te focussen op het thema van het mededogen, op haar natuur onthuld in Christus, op haar vrouwelijke eigenschappen die ook de mannen moeten appelleren, en op de vraag hoe de contemplatie van dit mysterie ons zou moeten leiden tot 'gist worden', in de wereld van vandaag.

In het hart van het mededogen

Mediteren over onze relatie met de wereld, met de schepping, met de mensheid, in het licht van dit thema van het mededogen, ik geloof dat het is als zich in het centrum van de vraag stellen, er zich van bewust zijn dat dit centrum een hart is. Dat kan nogal sentimenteel lijken. Maar in werkelijkheid, hoe meer de wereld vooruitgaat in haar gedesoriënteerde koers, en des te meer we ons realiseren dat het echte probleem van de menselijkheid, de Kerk, en in haar het Godgewijde leven, niet alleen of vooreerst te maken heeft met: de richting, de weg verloren te hebben, maar wel met: het centrum, het hart dat de tocht moet animeren, verloren te hebben.

God heeft de Israëlieten gedurende veertig jaar in de woestijn gehouden om hen op te voeden zich niet te veel te fixeren op het doel van hun tocht als wel op de kern die hen begeleidde naar het doel door zin te geven aan elke pas of halte die ze maakten.

Deze God die zich ophoudt in het midden van het volk op weg naar zijn land, naar zijn huis, wie is Hij? Hij heeft zich van bij het begin getoond als een God van mededogen, een God gedreven door mededogen en die ons stuwt tot mededogen: *“Dan zegt de Ene: gezien, gezien heb ik de onderdrukking van mijn gemeente in Egypte; hun schreeuwen voor het aanschijn van hun drijvers heb Ik gehoord, ja Ik weet van zijn smarten; Ik daal af om hen te ontrukken aan de hand van Egypte en om hen te doen opklimmen uit dat land naar een land goed en breed, naar een land dat overvloedig van melk en honing; naar het oord van de Kanaäniet en Chitiet, de Amoriet en de Periziet, de Chiviet en de Jebusiet; welnu, ziedaar: het geschreeuw van de zonen Israëls is tot Mij gekomen; ook heb Ik gezien hoe de Egyptenaren hen verdrukken; welnu: ga, Ik zend je tot Farao: en leid mijn gemeente, de zonen Israëls, weg uit Egypte! (Ex 3,7-10).*

“Ik ken hun lijden. Ik ben afgedaald”.

Kennis, in de Bijbelse zin van het woord is niet louter informatie maar een liefdevolle deelname. God is bewogen door wat Hij ziet omdat Hij het kent. Het is een liefdevolle participatie, een kennis in liefde die diegene die kent verbindt met hetgeen hij kent, zoals wanneer een man en een vrouw zich verbinden in de huwelijks liefde. God onthult hier de zeer diepe betekenis van zijn mededogen, die zich ten volle zal tonen in de gekruisigde Christus. Vanaf deze openbaring aan Mozes bij de brandende braamstruik, heeft God zijn mededogen laten kennen in daden wat wil zeggen ‘mee lijden met’, ‘zich nabij tonen bij’ het lijden van de andere, aan de lijdende zijn aanwezigheid aanbieden. Het is deze nabijheid die Jezus zal incarneren en waarover we lezen in de parabel van de barmhartige Samaritaan die zich nabij toont en de naaste wordt van de gewonde man: *“.... toen kwam een Samaritaan die op reis was, bij hem; hij zag hem en kreeg medelijden; hij trad op hem toe, goot olie en wijn op zijn wonden en verbond ze; daarna tilde hij hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en zorgde voor hem.” (Lc 10,33-34)*

Het mededogen brengt een ‘afdeling’ met zich mee: *“Ik heb de onderdrukking gezien, hun smarten gehoord, Ik ben afgedaald om hen te verlossen” (naar Ex 3,7-8).* Het is op die manier dat wij het oneindige en onvatbare woord “afdeling” van Gods zoon tot in de menswording, het lijden en de dood, moeten begrijpen: *“Hij die bestond in goddelijke majesteit heeft zich niet willen vastklampen aan de gelijkheid met God: Hij heeft zich van zichzelf ontdaan en het bestaan van een slaaf op zich genomen. Hij is aan de mensen gelijk geworden en als mens verschenen heeft Hij zich vernederd door gehoorzaam te worden tot de dood, tot de dood aan een kruis. (Fil 2,6-8)*

We mogen de nederigheid van Christus nooit interpreteren, los van zijn mededogen, een mededogen dat Hij deelt met de Vader. Wanneer Hij zijn verscheurend gevoel verlaten te zijn door de Vader, uitschreeuwt: - *“Eli, Eli Lema sabaktani? Dat is: mijn God, mijn God, waarom heb je Mij verlaten?” (Mt 27,46; Ps 22,2)* – lijkt het erop dat Jezus, om het mededogen van de Vader voor de mens niet te verloochenen, aanvaardt om af te zien van de troost verbonden te zijn met Hem. Het is alsof de eeuwige en onlosmakelijke liefde die Hij deelt met de Vader zich enkel kwam concentreren op het mededogen voor de wereld. Het is alsof het mededogen de laatste onverbreekbare band was die blijft als alle andere banden verbroken zijn onder het gewicht van de zondenlast van deze wereld en dat de gekruisigde Zoon voor ons draagt.

Ook voor ons representeert het mededogen van Christus op die manier de onverwoestbare kern van de liefde die ons moet, of zou moeten, verbinden met God en met onze broeders en zusters, eender wat er gebeurt.

Het mededogen leren

God die liefde is heeft zich dus bij uitstek door het mededogen geopenbaard, heeft zich als mededogen geopenbaard. Het beeld van God in ons, naar hetgeen en voor hetgeen wij geschapen zijn, moet zich dus opnieuw een weg van omvorming banen naar het mededogen van Christus. Het is de fundamentele christelijke ascese want, zoals ik al zei, het is daardoor dat wij vergoddelijkt worden. De vervolmaking van de Vader, die Christus ons schenkt als doel van onze levensweg, valt samen met zijn barmhartigheid: *“Weest gij dus volmaakt zoals uw hemelse Vader volmaakt is”* (Mt 5,48) - *“Wordt barmhartig zoals uw Vader barmhartig is!”* (Lc 6,36). Of men vertaalt weleens als: *“Weest medelijdend zoals uw Vader medelijdend is”*.

Het mededogen van Christus schrijft zich in, in het hart van het menselijke drama dat het drama is van een vrijheid die geroepen is tot liefde, tot het leven, tot de vreugde, maar die, zoals Judas, kan kiezen om te haten, om te liegen, te sterven, te wanhopen. Maar als het mededogen van Christus zich uitdrukt ten gunste van zijn broeders en zusters ‘delinquenten’ die wij zijn, ten gunste van de verloren, afgedwaalde mensheid, wordt ook zij een weg van terugkeer, van bekering: dit mededogen laat ons toe de verloren weg, de verloren plaats, het huis van de Vader terug te vinden. Op het einde van hoofdstuk 27 gebruikt sint Benedictus -de enige keer in zijn Regel-, het woord ‘medelijden’ door aan de abt te vragen *om de goede herder uit het evangelie na te volgen, de Christus, die ‘zoveel medelijden’ [tantum compassus est] had met diens zwakheid dat Hij het (verdwaalde schaap) op zijn heilige schouders wilde nemen om het zo naar de kudde terug te dragen.* (RB 27,9)

Het komt er dus op aan het mededogen van Christus te beleven als een weg, een spoor, dat ons redt en dat de afgedwaalde mensheid redt. Dat geldt niet alleen voor de ‘broeders delinquenten’ jegens wie men het mededogen van Christus moet openbaren maar het geldt ook voor allen die Christus roept om zijn mededogen voor de wereld te incarneren. Het is de grote wet van de barmhartigheid, de mededogende liefde waartoe God ons roept door ons een voorbeeld te tonen en het aan te bieden aan zijn barmhartigheid. Het evangelie is duidelijk over het feit dat door barmhartigheid te beoefenen men deze zelf zal verkrijgen: *“zalig de barmhartigen want zij zullen barmhartigheid ondervinden”* (Mt 5,7). Het mededogen van Christus is de weg van het Heil zowel voor zij die het verkrijgen als voor zij die het beoefenen. Wij zijn gered door de barmhartige liefde en in de barmhartige liefde: ongeacht langs welke kant van de weg we ons bevinden want op zichzelf is er slechts de Liefde en alles gaat langs haar.

Christus vraagt ons, met aandrang, dat wij door ons te laten beminnen door zijn mededogen, er de instrumenten van worden voor onze broeders en zusters, voor de mensheid. Als de God die niet kan lijden gekomen is, als Hij afgedaald is in onze menselijkheid om mee te lijden, dan is het logisch dat ook wij deze ‘reis’, deze ‘afdaling’, moeten beleven, in de eerste plaats door Jezus, de goede herder, na te volgen.

dat wij er ons van bewust worden, zowel vrouwen als mannen, om zo beter het evangelie van het mededogen te vatten, en dus ook van het heil, om het te kunnen verkondigen en door te geven aan de wereld en aan de gehele schepping.

Tijdens het laatste Avondmaal heeft Jezus zijn mededogen willen verkondigen op een zeer eenvoudige en zachtmoedige wijze. Doorheen de voetwassing heeft Hij ons getoond dat zelfs het tragisch aspect van het mededogen van de Gekruisigde, ons niet mag doen vergeten dat het mededogen van God dit is van 'een vader die liefheeft zoals een moeder'. Jezus toont zijn liefde "*tot aan de voleinding*" (Joh 13,1) niet enkel in het extreme mededogen van het kruis maar ook door de voeten van de leerlingen te wassen. Daar gaat het ook om een afdaling, een fysiek en spiritueel nederdalen. Het is een gebaar van mededogen, een (letterlijk) in handen nemen van hetgeen bij de andere het laagste is, het meest vuile, hetgeen het meest menselijk, het meest aardse is in de menselijke schepping. Het is geen vernedering op een eenzijdige wijze, nl. van diegene die de voeten van de andere wast maar ook van diegene die zich de voeten laat wassen, ook hij moet neerdalen in nederigheid om toe te laten dat men zijn miserie kent, aanraakt en deelt. In werkelijkheid wil Jezus dat dit mededogen wederkerig is, dat zijn leerlingen elkaar de voeten wassen "*zo zijt ook gij verschuldigd elkaar de voeten te wassen*" (Joh 13,14).

Er is een mysterie, een paradox in deze wederkerigheid van het mededogen, in deze afdaling van de ene tegenover de andere. Alsof het om een voortdurende afdaling zou gaan die vraagt om een voortdurende correctie naar beneden toe. Alsof het zou gaan over het scheppen van een stroom van mededogen tussen menselijke wezens die -in de diepte van onze miserie- de diepte van een liefde weerspiegelt, die de drie Goddelijke Personen van de Drievuldigheid met elkaar delen.

Maar ik wil onderlijnen dat in deze scène -die voor Johannes een eucharistisch karakter heeft, de totale gegevenheid van het Lichaam en Bloed van Christus illustrerend-, Jezus een gebaar van menselijk mededogen stelt dat Hij geleerd heeft van vrouwen die het voor Hem gedaan hadden, nl. de boetvaardige zondares en van Maria van Bethanië (cf. Lc 7,37-38; Joh 12,3). Jezus tracht dit vrouwelijk gebaar te leren aan zijn mannelijke leerlingen zoals Hijzelf het geleerd heeft van deze vrouwen. Want in feite had Jezus dat tevoren nooit gedaan. Hij deed wel veel genezingen, mirakels, aanrakingen ... maar nergens staat er dat Hij de dienst van voetwassing deed. Jezus reinigt zijn leerlingen door een gebaar dat geen mirakel is maar een zorg die Hij gezien heeft bij de vrouwen die dat bij Hem gedaan hebben.

Het was niet eenvoudig voor Jezus om aan zijn apostelen zijn mededogen voor de mensheid te leren. Telkenmale dat Jezus het uitdrukte voor de massa, voor de armen en de kleinen, hadden zijn mannelijke leerlingen veel moeite om het te begrijpen, om het te aanvaarden, om erin mee te gaan. Ze zetten zich stevast aan het rekenen wat dat mededogen van Jezus zou 'kosten', zoals Judas in slechts drie seconden de kost van het parfum dat Maria te Bethanië over de voeten van Jezus goot, berekende. (Cf. Joh 12,4-5). Denken we ook aan de opmerking van Filippus als Jezus hem provoceert door hem te doen opmerken dat het volk brood nodig heeft: "*wil ieder ook maar een klein stukje krijgen, dan is voor tweehonderd denariën brood nog te weinig* (=het loon voor 200 dagen!)" (Joh 6,7). We zien hier weer onmiddellijk de berekening.

Telkens als zijn leerlingen zich aan het rekenen zetten is het resultaat dat ze zeggen dat ze zich à priori onbekwaam weten om een antwoord te geven aan het

mededogen van Jezus. En dan proberen ze Jezus' daden van mededogen te stoppen, Hem af te leiden van dat onvoorzichtig en gevaarlijk gevoel. Ze gaan zo ver te zeggen dat zelfs de kinderen de persoon en de missie van de Meester storen. Deze mannen verzetten zich altijd met hun beredeneerde en berekende visie tegen de realiteit van Christus' mededogen zonder maat, zonder grenzen en zonder berekeningen.

Zodoende is er een conflict, een uitputtingsslag tussen het mededogende hart van Jezus en het redenerende hoofd van de leerlingen. Een conflict dat misschien zijn hoogtepunt en zijn breekpunt, bereikt op het moment dat Simon Petrus de Passie van Christus wil verhinderen: *"Van dat ogenblik af begon Jezus zijn leerlingen duidelijk te maken dat Hij naar Jeruzalem moest gaan; dat Hij daar veel zou moeten lijden van de oudsten, de hogepriesters en de schriftgeleerden, maar dat Hij na terdood gebracht te zijn op de derde dag zou verrijzen. Toen nam Petrus Jezus ter zijde en begon Hem ernstig daarover te onderhouden: 'Dat verhoede God, de Heer! Zoiets mag U nooit overkomen!' Maar Hij keerde zich om en zij tot Petrus: 'Ga weg, satan, terug! Gij zijt Mij een aanstoot, want gij laat u leiden door menselijke overwegingen en niet door wat God wil.' (Mt 16,21-23)*

Als we denken dat de gehele passie van Christus een 'com-passie' is met de afgedwaalde mensheid begrijpen we hoezeer de weerstand van de leerlingen tegen de tedere compassie van de Heer een totale misvatting was van hun relatie met Hem, van zijn zending en de hunne. Zij vertekenden heel de betekenis van de christelijk zaak. Hun 'gedachten' die beredeneerd zijn volgens hun criteria, hun berekeningen, hun opsluiting in zichzelf, hun zelfzekerheid, hun angst, waren werkelijk een 'diabolische' (tweedracht zaaiende) stroming tegengesteld aan deze van de mededogende Liefde die de gehele zending van de vleesgeworden Zoon Gods bezielt.

Telkens wanneer de leerlingen deze 'gedachte' van mededogen van Jezus bestrijden stuurt Hij hen terug naar een bekering, een *métanoia*, wat wil zeggen een verandering van geest, van gedachten, van oordeel. Een verandering die een Pascale doorgang is van de gedachten van het hoofd naar de gedachten van het hart, naar de gedachten van mededogen. Het gaat om een bekeren van de berekende gedachten naar de medelijdende gedachten opdat er, tussen ons hart en de nood van de ander, geen berekenbare afstand zou zijn maar een nabijheid van *communio*, van verbondenheid. De berekende gedachte houdt een afstand die een definitieve scheiding kan zijn, zonder mogelijkheid tot verbondenheid met elkaar. De medelijdende gedachte is deze van de goede Samaritaan die niet rekent zoals de twee anderen die vóór hem langskwamen, maar die zich laat bepalen door het mededogen die hem een onmiddellijke verbondenheid met het lijden van de gewonde man doet beleven. De maat van het mededogen wordt dan bepaald door de ellende van de andere, door zijn lijden dat men niet kan meten zonder het te omarmen, zonder het op zich te nemen en er mee op weg te gaan door het op zich te nemen.

De ware bekering

Zo begrijpen we dat de waarachtige bekering waarin Jezus zijn leerlingen geduldig maar vastberaden heeft begeleid, hoofdzakelijk diegene is die gaat van een abstracte afstand naar een werkelijk mededogen. De bekering moet ten gronde de afscheidingen afbreken, de muren die we bouwen tussen onszelf en onze

naaste, tussen ons en onze broeder of zuster.

Jezus wordt zelf de uitwissing van de afstand, Jezus wordt zelf Pasen, het geslachte Lam om de muren van de scheiding af te breken. Hoe? Door zijn mededogen dat Hem ertoe brengt zich te identificeren met hen met wie Hij meelijdt. Hij lijdt zò mee met zijn lijdende broeder, met de verloren en zondige broeder, dat Hij één wordt met hem of met haar. Het mededogen van Christus is een totale éénwording. Zij is niet slechts een gevoel: zij is een aanwezigheid, zijn aanwezigheid, de neerdaling van een meelijdende God bij hen met wie Hij mee lijdt.

Dit is het cruciale punt in de bekering van Paulus, in de ontmoeting met de mee-lijdende Christus met zijn vervolgte leerlingen. Alle ideeën en perfecte redeneringen van Saul smelten weg voor de realiteit van een mededogen dat de aanwezigheid van God is net op de plaats waar Saul toeslaat in de naam van God: *“Hij viel ter aarde en hoorde een stem die hem zei: Saul, Saul waarom vervolgt gij Mij? Hij sprak: wie zijt Gij, Heer? Hij antwoordde: Ik ben Jezus, die Gij vervolgt!”* (Hand 9,4-5)

In de grond was de schok die Saul voor de rest van zijn leven tekende de ontdekking dat zijn God een God was, volledig geïdentificeerd met zijn mededogen. Daarom leidde de bekering van Paulus tot een totale gehechtheid van zijn persoon aan het lijden van Christus, tot een gehele com-passie met de Passie van de Heer: *“Want door de wet ben ik gestorven voor de wet, om te leven voor God. Met Christus ben ik gekruisigd. Ikzelf leef niet meer, Christus is het die leeft in mij. Voor zover ik nu leef in het vlees, leef ik in het geloof in de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en zichzelf heeft overgeleverd voor mij. Ik doe de genade van God niet teniet: als de wet ons kon rechtvaardigen, dan was Christus voor niets gestorven!”* (Gal 2, 19-21)

Wat ons rechtvaardigt, wat ons redt, is de gehechtheid aan het verlossend mededogen van Christus. Jezus heeft geleden met ons opdat wij gered zouden kunnen worden door mee te lijden met Hem. In feite kunnen wij, dankzij het Paasmysterie, de parabel van de incarnatie van God beleven. God, zoals sint Bernardus zegde, kon niet lijden, maar Hij kon wel meelijden. Wij, wij konden niet echt mee-lijden, maar wij konden lijden. Het mededogen van Christus bewerkstelligt de ontmoeting en de communicatie tussen deze twee manieren van zijn: de goddelijke en de menselijke. En zo staat God, Hij die in zijn mededogen heeft kunnen lijden, ons toe om in ons lijden ook te kunnen mee-lijden. Om het heil te ontvangen vraagt God ons niet zozeer om binnen te treden in zijn lijden, maar wel in zijn medelijden. Het is niet zozeer het lijden dat ons zal redden, maar de liefde van het medelijden dat Hij ons vraagt te delen met Hem en dus met allen.

Het mededogen, dat is de Christus

Paulus, zoals alle heiligen, heeft een overweldigende waarheid geleerd en beleefd die vooral alle Farizese religiositeit en moraal dooreengeschied heeft: het mededogen van God is niet alleen een gedrag dat Hij ons vraagt om na te volgen: *het mededogen is God zelf met ons*, het mededogen is de Emmanuel, de aanwezigheid van God in het diepste van onze menselijkheid. Om mededogend te zijn moeten we niet enkel zijn voorbeeld volgen, maar het onthalen, het laten binnenkomen in ons leven en bovenal ons leven laten binnentreden in Hem, het één maken met het Zijne. *Het mededogen gaat samen met de aanwezige Christus*. Zij is niet louter een gevoel, maar een aanwezigheid.

Sint Bernardus, in het 3de sermoen voor de vigilie van Kerstmis, gebruikt een andere geniale uitdrukking om het christelijk gebeuren te beschrijven: *"Venire voluit qui potuit subvenire- Hij heeft willen komen, Diegene die zich zou kunnen tevreden stellen met ons te helpen."* Het mededogen van God is juist dit 'komen' eerder dan het zich tevreden stellen met ons te helpen. Hij is onze pijn niet van ver te hulp gekomen, maar Hij is komen lijden met ons, Hij is gekomen tot aan ons lijden, tot aan onze dood, ook tot aan ons lijden en onze dood als gevolg van onze zonde, van onze opstand tegen God.

Al die wonden die de mens veroorzaakt bij de gekruisigde Zoon van God worden onmiddellijk bronnen van heil. Zoals sint Petrus schrijft: *"In zijn eigen lichaam heeft Hij onze zonden op het kruishout gedragen, opdat wij aan de zonden zouden afsterven en gaan leven voor gerechtigheid. Door zijn striemen zijt gij genezen."* (1 P 2,24)

Na de dood en de wederopstanding van de Heer leven de apostelen in het bewustzijn dat het mededogen dat redt samenvalt met de aanwezigheid van de Christus en dat hun mededogen niet vruchtbaar kan zijn tenzij het zich toont en het mededogen van de aanwezige Christus doorgeeft, het mededogen in de aanwezigheid van de God-met-ons, de aanwezigheid van de Christus in het lijden van de mens. *"Maar Petrus sprak: zilver en goud heb ik niet toe, maar wat ik heb, geef ik u: in de naam van Jezus Christus, de Nazoreeër: gebruik uw voeten!"* (Hand 3,6)

Het mysterie van het kruis is de vervulling van dit mysterie. Als Jezus zegt: *"Ik heb dorst"*, geeft men Hem azijn te drinken en het is op dat moment dat Hij zegt: *"Het is volbracht!"* en dat Hij de geest geeft. (cf Joh 19,28-30).

De azijn is het symbool van de wijn van de menselijke vreugde van de bruiloft die bedorven is, die bitter lijden geworden is. Jezus drinkt deze beker tot op de bodem. *De beker van het verbond is voor Hem de beker van de compassie tot en met de Passie.* Hij kan voor de gehele lijdende mensheid geen ander mededogen hebben, dan dat van de Gekruisigde. Het mededogen als gevoel kan iedereen ervaren en er dienovereenkomst naar handelen, maar *het mededogen als gebeuren*, het mededogen als persoon bestaat slechts in Christus. Ontologisch bestaat liefde enkel in God, is liefde enkel in God een 'persoon'; in feite kan het mededogen zelfs niet bestaan tenzij in de persoon van de voor ons gekruisigde Christus, lijdend voor ons lijden, stervend onze dood.

Wanneer de mens medelijden heeft met de mens, gaat het eigenlijk enkel om het delen van een gemeenschappelijk lijden, dat al 'ons' lijden is, ook al lijdt de andere meer en meer onschuldig dan ik. Het volstaat te denken aan het lijden van kinderen. Wanneer een gezonde volwassene zich voor het lijden van een kind weet staan en als hij niet geheel ongevoelig of stompzinnig is, kan hij zijn mededogen niet beleven zonder een gevoel van schuld omdat hij het lijden van dit onschuldig kind opvat als zijn eigen lijden, als datgene waarvoor hij op één of andere manier verantwoordelijk is. Alleen het mededogen van Christus is volledig onschuldig, absoluut gratis. Hij lijdt mee met een lijden dat niet het Zijne is, dat zelfs niet eens mogelijk zou zijn als de vrijheid van God het niet gekozen had, als de vrijheid van God geen pure liefde was.

Enkele jaren geleden kreeg ik in het klooster, steeds opnieuw, het bezoek van een groep Japanse monniken. Er werd een vriendschap uit geboren in een groot wederzijds respect. De laatste maal, aan het einde van hun bezoek, begon hun overste te kijken naar het kruisbeeld dat in de zaal hing waar we ons bevonden. Op

het moment dat hij een foto wou nemen van ons beiden, vroeg hij me om die te nemen onder het kruis. Ik verstond dat hij begrepen had dat, in het absurde van een God die aan een kruis hing, er een mysterie was dat ons verbond en dat het drama van onze dorstige mensheid raakte met een mededogen dat zich niet kan laven aan het menselijke mededogen.

Ik herinner me dat ik op dat moment gedacht heb aan een woord van Christus: *"...en als Ik van de aarde zal worden omhoog geheven zal Ik allen tot mij trekken!"* (Joh 12,32)

Wat betekent dit? Dat het mededogen van God daar is, dat het gegeven is aan de wereld en niet teruggenomen kan worden, want een liefde die tot op het kruis gaat kan niet teruggenomen worden, kan niet weerkeren zonder de gehele mensheid te hebben bemind en gered. *"Alles is volbracht"* met de dood van Gods Zoon op het kruis. Hij heeft ons liefgehad tot op het einde, een eeuwig einde waarin wij bemind zijn, nu en voor altijd, en allen, zonder uitzondering, zonder uitsluiting.

De vreugde en het mededogen van vrouwen

Zich verheugen op de komst van de andere is de vreugde van de vrouw, de vreugde van het moederschap: *"Wanneer een vrouw gaat baren is zij bedroefd omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kindje ter wereld heeft gebracht, denkt zij niet meer aan de pijn, van blijdschap dat er een mens ter wereld is gekomen. Zo zijt ook gij nu wel bedroefd, maar wanneer Ik u zal weerzien zal uw hart zich verheugen en uw vreugde zal niemand u kunnen ontnemen"* (Joh 16,21-22)

Het is alsof, op het moment dat Jezus zijn Passie ingaat, op het moment dat Hij zijn mededogen tot op het einde toont, Hij aan zijn leerlingen aankondigde dat zij het hart van een vrouw zouden nodig hebben, het hart van een moeder, om ten volle het mysterie van de Verlossing te ontvangen. Hij kondigt deze vreugde van de vrouw, de echtgenote en de moeder niet aan als een eis, maar als een weerspiegeling in hen van de Verrijzenis, zoals een genade waarvan zij de ervaring zouden opdoen, een genade, een vreugde die hen gegeven zal worden met de Wederopgestane. Is het toeval dat de eersten die de Verrezenen zagen en er zich in mochten verheugen, vrouwen waren? 'Ze zagen en ze geloofden', zonder te twifelen.

Heel het evangelie en zelfs heel de bijbel zijn vol van deze vreugde van vrouwen die met heel hun hart zegden: *"Gezegend Hij die komt ook al lijdt de andere meer en meer onschuldig dan ik...!"* : gezegend zij de aanwezigheid van de Ander, de gave van de Ander die mijn leven komt delen, mijn hart, mijn pijn en mijn droefenis om ze om te vormen in de volheid van de vreugde!

Het is door deze ontvankelijkheid zich te verheugen in de komst van de ander dat de vrouw het mysterie van het mededogen als eerste kan bevatten. De vrouwen in het evangelie ontvangen het mededogen van Christus door er in binnen te gaan, door het te delen. Zij weten instinctief dat het datgene is dat de mens nodig heeft.

Voor de vrouw weet hoe zij de pijn van het mededogen kan beleven. De bevalling is juist een moment waar de moeder en het kind mee-lijden, het lijden delen, het mededogen tussen moeder en kind beleven om uit te monden in de vreugde van het leven en de ontmoeting, de vreugde van de communio.

De eerste keer dat Maria in het evangelie van Johannes verschijnt, bij de

bruiloft te Kana, illustreert zeer goed deze houding (in Joh. 2,1-11). Het mededogen van Maria ligt vooreerst in haar vrouwelijke gevoeligheid voor de situatie. Maria lijkt de enige te zijn die opmerkt dat er wijn te kort is op deze bruiloft. En zij reageert niet zoals de apostelen vaak doen, wanneer zij -geconfronteerd met de nood van anderen- aan Jezus vragen om hen weg te zenden opdat ze alleen hun plan zouden trekken zonder hen te storen. (Mt 14,15). Maria ziet de schaamte en voelt er zich verantwoordelijk voor, zij neemt er de verantwoordelijkheid en de zorg voor op. Dat is typisch vrouwelijk. Maar terzelfdertijd weet zij dat het niet zij is die de middelen heeft om dit probleem op te lossen. Maria weet dat zij kan meelijden, maar dat, om werkelijk troost te bieden, haar mededogen langs het mededogen van haar Zoon moet gaan. Op die wijze leidt de Maagd het fundamentele middel binnen dat de mens nodig heeft om het mededogen van Christus te ontvangen: dat van het vragen.

Het gebed is de houding waar het onmachtig mededogen dat wij ervaren, ten overstaan van de nood van de mens en van de schepping, God toelaat om zijn almachtig mededogen te tonen. Bij de bruiloft van Kana zou men zeggen dat het mededogen van Maria dat van Christus verwekt en oproept: "*Vrouw is dat soms uw zaak? Nog is Mijn uur niet gekomen!*" (Joh 2,4). In werkelijkheid laat Jezus aan zijn Moeder alleen maar merken dat het mededogen dat zij vraagt en ontvangt niet alleen een medelijden is voor een concrete, banale gebeurtenis van voorbijgaande aard, maar het universele mededogen van God voor alle menselijke lijden, dat zal gaan tot op het Kruis, tot het Paas-uur van de Verlossing.

Laat ons opmerken dat te Kana, zoals op de calvarie (Joh 19,26), Jezus zich richt tot zijn Moeder met de titel 'Vrouw', als om zijn overtuiging uit te drukken dat de grote rol en de zending van de vrouw er juist in bestaat de wereld te openen tot het Paas-uur van het mededogen van Christus. Dit uur komt op een overvloedige wijze antwoord bieden op het gebrek aan vreugde en liefde van de mensheid en de gehele schepping.

Het gebed dat een bron van mededogen opent

Voor mij is één van de diepste en mooiste gedachten over het mededogen en het gebed datgenewdat Isaak de Syriër uitdrukt in het 30e van zijn *Discours ascétiques*: "*Bedek diegene die gefaald heeft (...). Je geeft hem moed en het mededogen van jouw Meester draagt je. Help door je woord de zwakken en de bedroefde harten. Als je hand overvloedig geeft, zal diegene die het hele universum omarmt je de rechterhand reiken. In het verdriet van het gebed en van de aandacht van jouw hart verbind je je met de bedroefde harten en een bron van mededogen zal opengaan voor hetgeen je vraagt.*"

Het mededogen funderen op het gebed wil zeggen: het bewustzijn cultiveren dat de ware nood van elke mens de nood aan God is, aan zijn nabijheid, aan zijn liefde. In elke nood is dat de ware kern van het lijden, zelfs als men aan een ziekte lijdt of om het even welke reden. Men moet dit niet uit het oog verliezen, anders kan men niet mee lijden door een echte hoop te delen. Er zijn kwalen die niet voorbijgaan, er zijn momenten van wanhoop, van lijden, van ziekte, van kwetsuren in de mens en in de natuur die menselijk en natuurlijk onherstelbaar zijn. Maar het geloof geeft ons de zekerheid dat zelfs in het hart van alle lijden en alle wanhoop, de ervaring van de mee-lijdende God als aanwezigheid een troost is die sterker is dan elke verleiding tot wanhopen.

Als we bidden, als wij het bewustzijn van de aanwezigheid en de liefde van God cultiveren, werken wij werkelijk mee aan de vertroosting van de wereld, beleven wij een mededogen dat tot op de bodem van de menselijke wanhoop gaat.

Zonder dat riskeren wij vandaag een *kairos* te missen, in het bijzonder in het Godgewijde leven en misschien heel speciaal in het vrouwelijk Godgewijde leven. Wij verminderen, wij zijn zwakker en zwakker, wij missen adem, bovenal ten aanzien van de grote wanhoop en de ontsporingen van de wereld. Velen, in het bijzonder de jongeren, reageren en zetten zich in beweging en dat is goed, men moet het doen, het is noodzakelijk om het te doen! Maar er is een niveau van de problematiek waar elk menselijk engagement zich onmachtig voelt, waar de mens niets kan doen, m.a.w. waar niets wat de mens doet de bron van een oplossing voor het probleem kan zijn.

Jezus heeft korte metten gemaakt met deze pretentie die altijd een bittere nasmaak heeft van de erfzonde. Hij zegt ons: *“los van Mij kunt gij niets”* (Joh 15,5)

Deze woorden zijn een mes dat strak snijdt tussen leven en dood, tussen vruchtbaarheid en onvruchtbaarheid, tussen de zin en de onzin van ons leven en van onze roeping. *“Zonder Mij ... niets!”* hetgeen wil zeggen “met Mij... alles!”

De dood voor het leven

Het is evident dat wij in de Kerk, in het Godgewijde zoals in de gehele wereld, leven in een tijd van grote onmacht. Een grote onmacht ook ten aanzien van de gevolgen van onze fouten, van inadequate gedragingen uit het verleden of van nalatigheden in de opleiding. Des te machtiger de menselijke middelen zijn geworden, des te minder lijkt de mens bij machte om ze te beheren; op menselijk, spiritueel, moreel niveau, of in ons misbruik van de schepping. En des te meer de problemen toenemen, des te meer neemt ook de broosheid van onze krachten toe. Wij kunnen niet langer onze zwaktes en onze onmacht negeren. In de politiek en in de economie probeert men zich nog te verzekeren met valse beloften van macht en met illusoire perspectieven van veiligheid. Men leert nooit dat de fout juist gelegen is in het zoeken naar zekerheid die zou gelegen zijn in onze handen door ze uit de handen van anderen te trekken. In andere gevallen laten we ons met berusting glijden in een apathie die de dingen laat gebeuren en de menselijkheid laat ontsporen. Vele mensen of gemeenschappen laten zich met gelatenheid afglijden naar de dood.

Er is een dood om de dood en een dood om het leven. Wat maakt het verschil?

Luisteren we naar Christus: *Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen: maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort.*” (Joh 12,24)

Paradoxaal genoeg, wat het verschil maakt tussen een steriele dood en een vruchtbare dood is de dood zelf, het feit zelf van de dood te aanvaarden als een voorwaarde voor het leven. Het is de dood die aan de graankorrel het vermogen geeft om veelvuldig vrucht te dragen, de vrucht van het leven. Jezus is ons het nieuwe leven komen geven door ons een nieuwe dood te geven, een nieuwe manier om de dood te beleven. En onder het woord ‘dood’ kunnen we verstaan: alles wat ons leven en dat van de wereld verminkt. Al wat ons klaarblijkelijk of werkelijk door de dood doet gaan, kan in Christus een bron worden van nieuw leven, een leven dat de graankorrel die sterft niet ziet, dat uiterlijk een droom lijkt, een

onmogelijk te realiseren illusie, maar dat in werkelijkheid geheel aanwezig is in de graankorrel. In één enkele graankorrel zit de kracht van alle planten en zaden die zijn dood volgen tot aan het einde van de wereld. Voor ons zijn het geloof, de liefde en de hoop het leven zonder einde dat ons gegeven werd om te proeven doorheen alle dood dat -als wij aanvaarden die dood te leven- we meewerken aan de vruchtbaarheid van het Koninkrijk.

Deze wet van het leven en van de vruchtbaarheid, die de wet is van de vruchtbaarheid van het mededogen van Christus tot aan Zijn dood toe, is het geheim van de vruchtbaarheid van al wat we zijn en wat we doen voor het leven van de wereld en van de schepping. Het is niet zo dat de wet van de graankorrel een alternatief is voor een actief en zelfs strijdend engagement voor het welzijn van de mensheid. Zij moet in tegendeel doordringen in al wat we kunnen en al wat we niet kunnen doen omdat de wet van de graankorrel de voorwaarde is van alle vruchtbaarheid, van de vruchtbaarheid van de kracht evenals van de zwakte, van een groot aantal evenals van een klein aantal, van de jeugd evenals de ouderdom, van het leven evenals de dood.

Maar er zich bewust van zijn, en dit bewustzijn te leven, is onze specifieke taak als christenen in de wereld en van de religieuzen onder de christenen in de Kerk. Alleen wij kunnen, zoals de martelaren van de eerste en van alle latere eeuwen, in het deeg van de wereld, de gist van Pasen bewaren, de gist van het bewustzijn deeg in deze wereld te zijn en van de ervaring die aankondigt dat zelfs de dood, verbonden met Christus, leven verwekt.

Als we daar geen getuigen van zijn, dan zal ons mededogen voor heel de schepping onvruchtbaar zijn, niet méér dan een medeleven dat zich verbindt met de universele wanhoop die geen andere horizon ziet dan de dood. Er zijn manieren om zich te engageren in de sociale en ecologische strijd, die in werkelijkheid niets anders doen dan de universele wanhoop voeden die samenvalt met de gangbare illusies. We moeten ons hiervan bewust zijn, want anders missen wij onze eigen profetische zending van mededogen en van hoop, waartoe Paus Franciscus ons blijft oproepen en aansporen.

Om dat in waarheid te beleven hebben we nood aan al wat ons, in ons charisma, verbindt met Christus zoals de ranken met de wijnstok: het gebed, het broederlijk leven in gemeenschap, de gehoorzaamheid, de kuisheid, de armoede, de nederigheid, de dienstbaarheid aan de armen ...

Enkel door in dit perspectief te leven wordt het mogelijk om in een diepe en vruchtbare vrede te leven, ondanks ons onvermogen en onze zwaktes.

Onze profetie bestaat erin om elke machteloosheid die we ervaren, om te vormen tot *een gekozen machteloosheid omwille van Christus*, verbonden met Hem in het geloof, in het bewustzijn de in de ervaring dat wij *zonder Hem niets kunnen* doen (naar Joh 15,5) Ons verbond met Hem stelt Hem in staat om *“alles nieuw te maken”* (Apoc. 21,5)

Onze profetie, deze die werkelijk en vreugdevol kan meelijden met de gehele wereld en het gehele universum, is deze van de jonge en nederige vrouw van Nazareth die, sterk, enkel maar door haar verbondenheid met Jezus, het Magnificat heeft gezongen: het Magnificat van de nieuwigheid van het al gerealiseerde Koninkrijk.

*DE PANDEMIE, EEN KAIROS OM DE
SYNODALITEIT TE BEVORDEREN ALS
EEN UITVOERINGSMIDDEL VAN
LAUDATO SI'*

Zr. Nathalie Becquart, Xavière

*Nathalie Becquart, Zuster van Xavier, Directrice van de Nationale Dienst voor
Jeugdevangelisatie en Roepingen, Bisschoppenconferentie van Frankrijk - 58
avenue de Breteuil - 75007 PARIS.*

nathalie.becquart@cef.fr - @SrNatB - FB: Nathalie Becquart

<http://www.jeunes-vocations.catholique.fr> - <http://quelleestmavocation.com>

Origineel in het Engels

Deze globale pandemie, die een sanitaire crisis ten gevolge had, werkt als een openbaring van onze ziektes, van datgene wat bij ons niet meer functioneert, maar ook van onze lichtpunten en goede praktijken. Deze benadrukt ook de ongelijkheden en de ongerechtigheden, maar leidt tevens tot initiatieven van solidariteit en zorg voor de allerzwaksten. Deze tijd is ook een “kairos”, een gelegenheid om te stoppen, te kiezen voor een betere toekomst, en een betere wereld op te bouwen. Wanneer wij samen de tekenen van de tijd proberen te lezen, binnen deze nog niet in kaart gebrachte context, dan horen we nog luider het roepen van de armen en van de onderdrukten, en het schreeuwen van hen die om adem smeken. We kunnen de diepte van onze sociale en ecologische crisis niet langer ontkennen. We kunnen onze oren niet sluiten voor de impact van de economische en politieke crisis op zoveel mensen. Deze epochale crisis onderstreept, dat wij aan het einde zijn van een systeem dat de Aarde vernietigt, en een “wegwerpcultuur” genereert. En het is treffend om te zien, dat de lockdown dit bewustzijn over de hele wereld versterkt.

Tegelijkertijd worden we bewuster van onze onderlinge afhankelijkheid en verbondenheid. De multidimensionale crisis benadrukt aldus de leer van Paus Franciscus, die zegt dat “*alles onderling verbonden is*” (*Laudato Si*, §. 70, 138, 240), en deze bevestigt dat “we allemaal in hetzelfde bootje zitten”, zoals Paus Franciscus ons zei gedurende zijn meditatie bij gelegenheid van zijn Zegen *Urbi et Orbi*. We beseffen, dat de enige uitweg die wij hebben uit deze pandemie, het handelen is in solidariteit.

We worden er aldus toe opgeroepen om samen te werken met anderen, om te kunnen bepalen hoe wij moeten varen op een stormachtige zee met vele verschillende stromingen. Deze crisis is een oproep om in onderlinge samenwerking

te denken en te handelen, om de te volgen koers uit te zetten, en de juiste manoeuvres uit te voeren, om de boot de juiste kant uit te sturen. Als religieuzen, voelen wij ons in het bijzonder geroepen tot een weg van conversie, die van ons vraagt om profetisch te blijven, en tegemoet te komen aan de noden en de oproepen van onze gebroken wereld. En wij onderscheiden dit als een oproep om creativiteit en synergie, dristheid en stoutmoedigheid te bevorderen door de promotie van intercongregationeel handelen en van intercongregationale beschouwing.

Met onze reeds sterke toewijding aan gerechtigheid en vrede, en aan thema's op het gebied van de integriteit van de schepping, beschikken wij al over goede "roadmaps" (letterlijk vertaald: 'wegenkaarten') en een GPS-systeem om in deze nog niet in kaart gebrachte tijden te kunnen navigeren, en een betere toekomst te kunnen bereiden, vol van hoop. Zo geven *Laudato Si* en het *slotdocument* van de Synode over de Amazone, met de sleutelwoorden alliantie, conversie, integrale ecologie, synodaliteit, missie en dialoog, samen met de *apostolische exhortatie Querida Amazonia, die bestaat uit 4 hoofdstukken* – 1/ een sociale droom 2/ een culturele droom 3/ een ecologische droom 4/ een kerkelijke droom – ons duidelijke en interessante richtlijnen, die werkelijk profetisch zijn in het licht van deze crisis. Daaruit komt een sterke oproep voort om te veranderen.

Daarom moet de Kerk, om haar missie te kunnen vervullen, die rekening moet houden met onze hedendaagse contexten en culturen om het gemeenschappelijke goed van ons "gemeenschappelijke huis" te kunnen dienen, de weg inslaan van de synodaliteit. Want synodaliteit is de vereiste ecclesiologie voor vandaag, gearticuleerd met integrale ecologie, die de integrale menselijke ontwikkeling in zich draagt. Dit is dus écht een blijde boodschap, en het is in zekere zin geen verrassing, na de Synode over de Jongeren, die de synodaliteit in een dusdanige mate heeft benadrukt, dat de volgende Bisschoppensynode van 2022 zal gaan over de synodaliteit. Het thema van deze komende Synode, "*Voor een synodale Kerk: communie, participatie en missie*", reikt ons nu al de sleutelwoorden aan voor ons missionaire leven. En vanwege haar ervaring van het gemeenschapsleven, haar communautaire overdenkingsprocessen en haar takenpakket, is voor het religieuze leven waarschijnlijk een belangrijke rol weggelegd in het transformatieproces van een clericale Kerk naar een synodale Kerk.

Vanaf het begin van zijn pontificaat, heeft Paus Franciscus deze visie van synodaliteit uitgedragen, omdat hij altijd benadrukte, dat hij de Kerk vooral beschouwde als "het volk van God". In één van de belangrijkste toespraken van zijn pontificaat, bij gelegenheid van de ceremonie van de 50-ste verjaardag van de instelling van de Bisschoppensynode, op 17 oktober 2015, schetste en omarmde hij duidelijk het pad van de synodaliteit als het pad "dat God van de Kerk verwacht in het derde millennium".¹ Hij verklaarde, dat synodaliteit – "het samen reizen van leken, pastores en de bisschop van Rome" – "constitutief is voor de Kerk". Zijn benadering van synodaliteit is geworteld in een evaluatie van de theologie van Gods volk gedurende het Tweede Vaticaanse Concilie – met name in *Lumen Gentium*, hoofdstuk 2 – die is beïnvloed door de Argentijnse volkstheologie, die zijn taakopvatting als Jezuïet en als Aartsbisschop van Buenos Aires heeft beïnvloed.

Hij onderstreept hierbij in het bijzonder het *sensus fidei* en de gelijke waardigheid van alle gedoopten, die ertoe zijn geroepen om missiediscipelen te zijn. “Synodaliteit is een weg van zijn en handelen, die de deelname bevordert van alle gedoopten en mensen van goede wil. Het betekent “samen op weg” in een pelgrimskerk, een kerk in beweging, de kerk van Gods volk, waar iedereen een stem heeft, en actief deelneemt, ongeacht leeftijd, geslacht of levensstaat.

In de visie van Paus Franciscus is synodaliteit ook verbonden met de notie van de pastorale conversie van de Kerk, welke hij heeft ontleend aan de CELAM-conferentie van Santo Domingo.² En hij onderscheidt deze twee sleutelementen van het volk van God, het *sensus fidelium en de pastorale conversie*, om daarmee te kunnen doorgronden, dat de enige weg voor de Kerk om aan de oproep van God te voldoen, en haar missie in deze hedendaagse complexe en meervoudige wereld te vervullen, is via een pad van hervorming, dat de betrokkenheid vereist van alle gelovigen. In het hart van die synodaliteit plaatst Paus Franciscus het luisteren, het wederkerig luisteren, wat kenmerkend is voor het luisteren van de Heilige Geest: “Een synodale Kerk is een Kerk van luisteren, met het bewustzijn, dat luisteren “méér is dan horen” [12]. Het is een wederkerig luisteren, waarin iedereen iets te leren heeft. Het gelovige volk, het Episcopale College, de Bisschop van Rome, eenieder die luistert naar de ander; en allen luisteren naar de Heilige Geest, “de Geest van de Waarheid” (Joh. 14, 17), om te horen wat Hij tot de kerken zegt (zie: Apk. 2, 7)”.³

Deze visie van synodaliteit presenteert de Kerk in haar historische dimensie in een staat van permanente geboorte, in een voortgaand proces van hervorming. Dat betekent, dat dit een Kerk is, die rekening houdt met mensen, beginnend *ad fundum*, op de bodem van de mensheid, in een generatieve benadering waarin de Kerk steeds opnieuw wordt geboren, en van vooraf aan begint. Deze visie van een noodlijdende Kerk, die te midden staat en begint vanuit de “volkeren der Aarde”⁴, kan worden verbonden met het concept van ecclesiogenesis of ecclesiogenetica. Het laat ons aanvoelen, dat de identiteit van de Kerk een dynamische identiteit is, en geen statische identiteit. Het is een relationele identiteit van communie en missie, die is geworteld in het mysterie van de Drieëenheid en in het Eucharistisch mysterie. Verbonden met deze visie van synodaliteit, die wordt belichaamd door het beeld van een omgekeerde piramide,⁵ is een begrip van de hiërarchische taak zelf.⁶

Om deze visie van de synodale Kerk te promoten en in te voeren, ging Paus Franciscus instrumenteel te werk bij het transformeren van het concept en van de processtructuur van de Bisschoppensynode. Door het afkondigen van een nieuwe constitutie, *Episcopalis Communio*,⁷ twee weken voordat de Synode over de Jongeren begon, heeft hij de Bisschoppensynode diepgaand vernieuwd, omdat hiermee een framework voor *synodaliteit* werd geïntroduceerd, als constitutieve dimensie van de Kerk, op alle niveaus van haar bestaan. In het bijzonder wordt deze Synode nu opgevat als een proces, en niet meer als een geïsoleerde gebeurtenis. Deze wordt opgevat als een proces, bestaande uit drie delen: de voorbereidende fase, waarin de consultatie van het volk van God over de door de Paus gekozen

thema's plaatsvindt; de celebratieve fase, gekenmerkt door de bijeenkomst van de vergadering van de bisschoppen; en de implementerende fase, waarin de conclusies van de Synode, eenmaal goedgekeurd door de Paus, worden geaccepteerd door de lokale kerken.

In deze visie van synodaliteit, die wordt belichaamd door het beeld van de omgekeerde piramide,⁸ “biedt dit beeld ons het juiste interpretatieve framework voor het begrip van de hiërarchische taak zelf”.⁹ Hieruit kunnen we een leiderschapstijl afleiden, en een wijze van uitoefening van het gezag.

Een synodale Kerk is een relationele Kerk van het hele volk van God, waarin hun roeping en positie onderling afhankelijk en wederkerig zijn. De leider bestaat niet buiten de gemeenschap. Hij is niet gescheiden van het volk dat hij leidt.¹⁰ Wanneer wij een prioriteit zetten op de centraliteit van onze doopgelofte, het gemeenschappelijke priesterschap van alle gedoopten, dan mogen we de clerus en de leken niet meer van elkaar scheiden, zoals het clericale patroon wel doet. De leider is degene die de gemeenschap vertegenwoordigt, waarvan hij of zij deel uitmaakt. Zij worden er allemaal samen toe geroepen om een ‘communie-in-missie’ te zijn, die wordt geanimeerd door de Heilige Geest, een beschouwende en overdenkende missionaire gemeenschap. De hoofdrol van de leider is hierbij om een communiteir overdenkingsproces op te zetten, en de communie van de gemeenschap te dienen, die is toegewijd aan het gemeenschappelijk goed van de samenleving. “Een leider bestaat niet als een macht of werkelijkheid volgens zijn eigen recht, maar alleen in verbondenheid met de pastorale dienstbaarheid”.¹¹

Aldus, moeten besluiten worden genomen via synodale processen die de eis stellen dat men luistert, waarbij alle rechthebbende deelnemers worden betrokken, en waarbij men zoekt naar consensus. Indien er geen sprake is van synodaliteit zonder primaatschap, dan neemt de voorzitter het eindbesluit op basis van het hele spirituele proces van luisteren en overdenken, dat wordt uiteengezet in de belangrijke nota *conspiratio*.¹² “We zouden een beeld kunnen beschouwen, dat voor het eerst werd ontwikkeld door Kardinaal John Henry Newman gedurende de negentiende eeuw: de *conspiratio fidelium et pastorum*, wat letterlijk betekent: “het samen ademen van de gelovigen en de pastores”. Hij vermengt zich onder de gemeenschap waardoorheen hij reist en is verantwoordelijk voor de mensen van deze gemeenschap. De visie en de praktijk van een synodale Kerk, als tegenhanger van de clericale Kerk, wordt duidelijk onderscheiden in een relationele antropologie en in een theologie van de dienstbaarheid.

Met dit in ons achterhoofd, kunnen wij onze oude hiërarchische beelden van macht die van boven werd opgelegd, aanpassen, en dit voortaan gaan omschrijven en beschouwen als een proces dat machtigt en in staat stelt. Of zoals de Synode over de Jongeren het benoemde: wij worden ertoe geroepen om een visie van macht in de dienstbaarheid te beschrijven als “een generatieve kracht (...) die vrijheid schenkt”.¹³ Dit pneumatisch concept van de macht, gebaseerd op het handelen van Jezus die kwam om vrijheid te genereren¹⁴ (de persoon vrij te maken), is geassocieerd met de notie van het dienstbare leiderschap.

We concluderen nu mijn bijdrage. Om dit perspectief van een interconnectie tussen de benaderingswijze die is gepresenteerd in *Laudato Si* en de ecclesiologie van de synodaliteit na te volgen, moeten wij inzicht krijgen in hoe de ecologische conversie, de culturele conversie, de pastorale conversie en de synodale conversie onderling aan elkaar gerelateerd zijn. Zolang de menselijke wezens relaties van misbruik met de Aarde onderhouden en bevorderen, met het oogmerk om deze uit te buiten, dan zal er tevens een tendens bestaan om relaties van misbruik te ontwikkelen tussen hen onderling. Relaties van respect en wederkerigheid tussen mannen en vrouwen, tussen volkeren met een verschillende huidskleur, tussen de clerus en de leken, tussen menselijke wezens en de Aarde, gaan hand in hand. Het pad dat leidt naar de realisatie van *Laudato Si*, van gerechtigheid en vrede, van gelijkheid en broederschap, om ons te verplaatsen van het paradigma dat onze planeet verwoest, en zoveel slachtoffers onderdrukte, is het pad van de synodaliteit. De methode die aan de synodaliteit ten grondslag ligt, is de methode van de dialoog, van het luisteren en van de gemeenschappelijke overdenking. Om dus de beste praktijken toe te kunnen passen, die voeren naar synodaliteit, en een einde te maken aan alle vormen van misbruik in de Kerk en in de maatschappij, bestaat er waarschijnlijk een bron van inspiratie, die ons kan worden gegeven door hen die nieuwe wegen onderzoeken voor ons ‘zijn’ en het ‘samen doen’, gebaseerd op de notie van samenwerking, collectieve intelligentie, gemeenschappelijke overleg, gedeeld beheer en circulair leiderschap. Het religieuze leven mag deze afspraak niet missen!

¹ “De wereld waarin we leven, en waarin we zijn geroepen om lief te hebben en te dienen, ondanks al haar tegenstellingen, vraagt erom dat de Kerk alle terreinen van haar missie versterkt. Het is precies dit pad van de *synodaliteit* wat God van de Kerk verwacht in het derde millennium”. *Francis, address for the ceremony commemorating the 50th anniversary of the institution of the synod of bishops*, 17 October 2015.

² “De notie van de pastorale conversie werd voorgesteld als een organische en structurele as van de hele genesis en de kerkelijke organisatie, die “alles en iedereen” beïnvloedt met betrekking tot levensstijl (de persoonlijke en communiteitspraktijk), uitoefening van gezag en macht (relaties van gelijkheid én gezag) en kerkelijke modellen (structuren en dynamismen)” SD 30.

³ *Francis, address for the ceremony commemorating the 50th anniversary of the institution of the synod of bishops*, 17 October 2015.

⁴ “Franciscus heeft hiermee de conciliaire ecclesiologie van Gods volk geadopteerd (*Evangelii Gaudium* 111, 114). Deze Kerk, die ‘geïncardineerd is in de volkeren van de Aarde, van wie elk haar eigen cultuur heeft’ (EG 115), moet naar buiten treden in ‘nieuwe sociaal-culturele omgevingen’ (EG 30), en de periferie, de ver gelegen gebieden, bereiken (EG 20)”. Rafael Luciani, “The centrality of

the People in Pope Francis' socio-cultural theology", *Concilium* 3 (2018) 58.

⁵ "§57. Uitgaande van het ecclesiologische perspectief van het Tweede Vaticaans Concilie, schetst Paus Franciscus het beeld van een synodale Kerk als "een omgekeerde pyramide" die het volk van God en het College van Bisschoppen bevat, waarvan één van de leden, de Opvolger van Petrus, een specifieke eenheidstaak heeft. De top is hierin de basis". International theological commission, *synodality in the life and mission of the Church*, march 2018.

⁶ "Dit beeld biedt het juiste interpretatieve framework voor het begrip van de hiërarchische taak zelf". *Idem*.

⁷ Francis, Apostolic constitution *Episcopalis Communio* on the synod of bishops, September 15, 2018 http://www.vatican.va/content/francesco/en/apost_constitutions/documents/papa-francesco_costituzione-ap_20180915_episcopalis-communio.html

⁸ "§57. Uitgaande van het ecclesiologische perspectief van het Tweede Vaticaans Concilie, schetst Paus Franciscus het beeld van een synodale Kerk als "een omgekeerde pyramide" die het volk van God en het College van Bisschoppen bevat, waarvan één van de leden, de Opvolger van Petrus, een specifieke eenheidstaak heeft. De top is hierin de basis". International theological commission, *synodality in the life and mission of the Church*, march 2018.

⁹ *Idem*.

¹⁰ "Er mag geen afstand of scheiding zijn tussen de gemeenschap en zijn herders (pastores) – die allen zijn geroepen om te handelen in naam van die Ene Herder – Er is alleen maar een scheiding tussen taken in de wederkerigheid van de communie". *Idem* §69.

¹¹ Richard Gaillardetz, "The Ecclesiological Foundations of Ministry within an Ordered Communion," in *Ordering the Baptismal Priesthood: Theologies of Lay and Ordained Ministry*, ed. Susan Wood (Collegeville, MN: Liturgical Press, 2003), 38

¹² Deze correlatie promoot de *singularis conspiratio* tussen de gelovigen en hun pastores [78], die een icoon vormt van de eeuwige *conspiratio* die bestaat binnen de Drieëenheid. De Kerk "beweegt aldus voortdurend voorwaarts naar de volheid van de Goddelijke waarheid, totdat de Woorden van God in haar hun volledige vervulling vinden". International theological commission, *synodality in the life and mission of the Church*, march 2018.

¹³ "Volgens de uitdrukkingen die worden gebruikt in §71 van het slotdocument van de Bisschoppensynode over de Jongeren "hebben de jongeren, voor het afleggen van een echte weg die leidt naar volwassenheid groei-stimulerende volwassenen nodig". In haar etymologische betekenis wijst *auctoritas* op de capaciteit om groei te genereren; het drukt daarentegen niet het idee uit van de leidinggevende macht, maar van een echte generatieve kracht".

¹⁴ "in de parabel over de genezing van een bezeten jongen (zie: Mc. 9, 14-29), die zoveel vormen van vervreemding oproept, die door jongeren in de hedendaagse tijd worden ervaren, lijkt het duidelijk, dat Jezus Zijn hand niet uitstrekt om hem zijn vrijheid te ontnemen, maar juist om die vrijheid te activeren, en dus om vrijheid te genereren. Jezus oefent Zijn gezag hier volop uit: Hij wil niets anders dan de groei van de jonge persoon, zonder maar één spoor van bezittelijkheid, manipulatie of verleiding". *Idem*.

COVID 19. EEN NIEUW BEELD VAN DE TOEKOMST: DE SPIRITUALITEIT EN HET CHARISMA HELPEN HET RELIGIEUZE LEVEN IN DEZE TIJD OM NOG VRUCHTBAARDER TE WORDEN

Zr. Teresa Gil, STJ

Teresa Gil Muñoz is een zuster van de Sociëteit van de H. Theresa van Jezus. Zij is doctor in de Theresiaanse en spirituele theologie, en zij verdedigde haar proefschrift, met als titel “de donkere nacht van Theresa van Jezus. Een fenomenologische, theologische en mistagogische benaderingswijze”, aan de Pauselijke Comillas Universiteit.

Zr. Theresa presenteerde deze tekst eerder op het UISG Webinar, met als titel: “Covid 19. Een nieuw beeld van de toekomst” (8 Mei 2020).

Origineel in het Spaans

Inleiding

Sinds ik de uitnodiging ontving om enkele suggesties te delen over een nieuw beeld van de toekomst, met als sleutels de spiritualiteit en het charisma, heb ik alles wat ik tegenkwam als een inspiratie laten weerklinken. Ik zal mijn gedachten met u delen, op basis van de concrete werkelijkheid waarin ik leef, dus uitgaande van wat tot mij komt, en wat in mij weerklinkt. Ik zit op de golflengte van wat Theresa van Jezus, mijn vaste gezellin in deze beschouwing, hierover zei: “Ik zal niets zeggen over wat ik niet zelf ervaren heb, of in anderen heb gezien”.¹

Het perspectief waarin ik mij als zuster van de Heilige Theresa bevind, dat wil zeggen in een specifieke gemeenschap die is gelegen op een bepaald geografisch punt, helpt wellicht “om aandacht te schenken aan dingen die op zichzelf niet zo veel betekenen, maar wat altijd beter is dan dingen te beschouwen door lering”.² Die kleine dingen refereren naar mijn mening aan een theologie van ervaring, een theologie van het alledaagse leven, een theologie van de werkelijkheid en het concrete. Aldus wenden we ons af van de grote abstracte, theoretische en universele redeneringen... Dit is de ervaringstaal!

In deze zin, lijken mijn beschouwingen op conversaties, waarbij ik uitga van de vragen die aan mij gesteld worden; ik probeer in dialoog te treden met de “stemmen” die ik gehoorwoord achter deze vragen en suggesties. Net als elke conversatie, is dit nooit een volledige beschouwing.

1. Hoe kan de spiritualiteit ons helpen om deze tijd te ervaren als een vruchtbaar moment? – BEREID HET TERREIN, EN ZORG HIERVOOR – een persoonlijk moment

Spiritualiteit is vruchtbaar, of is dat niet. Alle spiritualiteit is, in deze betekenis, een bron van leven en zorg. Wanneer wij spreken over “vruchtbaarheid” of “creativiteit” of “innovatie”, waar zijn onze verlangens dan op gericht? Het lijkt mij, dat dit te maken heeft met het genereren van een wijze waarop wij onszelf willen plaatsen, met het aannemen van een nieuwe levensstijl die zorgt voor de Aarde en voor onze broeders en zusters, en tenslotte, met een leven in dienst van onze wereld, met de charismatische missie die wij ontvangen hebben.

Bij het spreken over spiritualiteit onderstreep ik nu de strikt persoonlijke dimensie, die dus niet verplaatsbaar is op anderen, en aldus ook niet delegeerbaar. Ik verwijs naar de spirituele ontwikkeling zelf, geïnterpreteerd als een diepe connectie in een dubbele simultane beweging: innerlijk/diepte en uiterlijk/opening/breedte/hoogte.

Er komen drie beelden bij me op bij spiritualiteit in deze betekenis:

- “Agaat in het veld.” Het cultiveren van spiritualiteit betekent niet het “binnengaan” van een plaats, waar men niet is. Het cultiveren van spiritualiteit helpt ons te ontwaken, en ons bewustzijn over wat wij zijn en over wat wij ervaren, uit te breiden. Aanwezig te zijn.
- Het “vlindereffect.” Dit beeld komt naar me toe, als reactie op de “sceptische stemmen” die te vaak en te gemakkelijk zeggen: “Alle dingen in beschouwing genomen, wat kunnen wij eraan doen? Ik kan er niets aan doen”. Deze gedachte heeft het onmiddellijke effect dat het de spirituele groeispanning deactiveert, welke ons leven zou moeten kenmerken. Wat daarentegen telt, is dat we vertrouwensvol moeten leven, met de geloofde zekerheid dat het cultiveren van de spiritualiteit een “onvermoed” effect heeft, wat datgene wat ik voel te boven gaat.
- “Een anker”. Dit beeld drukt de soliditeit uit, die de spiritualiteit naar een groeiende VUCA-context kan voeren.³ Dit verwijst naar de basis of de structuur, die het mogelijk maakt om aan het leven consistentie te geven.

Wat kan ons helpen om in deze hedendaagse tijd volop onze spiritualiteit te ontplooiën? Ongetwijfeld, is dat voor mij de capaciteit om alle vragen die op ons afkomen geduldig te ondergaan, zonder hierop onmiddellijk “een antwoord te willen geven” (het geven van snelle antwoorden werkt “dodelijk” voor de nieuwigheid van deze vraagstukken, en voor het leven dat hieruit zou kunnen voortkomen).

De tijd waarin wij leven, plaatst ons voor de mogelijkheid om niet toe te geven aan wat volgens mij de grootste verleiding is: het ONTVLUCHTEN aan de primaire vragen, wat wel degelijk vragen van betekenis zijn. Zij komen naar ons toe, wanneer wij oplettend zijn, en wij geen “kunstgrepen” uithalen om ze zelf te kunnen identificeren. Dit impliceert voor ons een open levenswijze, zodat deze vragen naar ons toe kunnen komen.

Dit staat in tegenstelling met datgene wat ik zou willen omschrijven met de term “geïmporteerde vragen”, dat wil zeggen de vragen die tot ons komen “via anderen”. Dit betekent, dat wij moeten binnentreden in de stilte en in het luisteren, en dit, zo mogelijk, doen zonder “kunstgrepen”. En laat ons daarbij niet bang zijn, laten wij niet weglopen, of haast hebben om een “geruststellende interpretatie” te geven aan wat zich presenteert en niet presenteert. Het belangrijkste is DAT WIJ ER ZIJN.

We kunnen hierbij worden geïnspireerd door het gedicht van R.M. Rilke: “Houden van vragen”:

*Wees geduldig met alles,
wat onopgelost deel uitmaakt van je hart,
en probeer van deze vragen te houden,
alsof het gesloten kamers zijn,
of boeken die zijn geschreven in een andere taal.
Span je niet in om antwoorden te ontdekken,
je bent dan niet voorbereid op het leven,
want de sleutel van het leven is alles.
Ervaar de vragen voor nu.
Misschien zul je deze geleidelijk aan tegenkomen,
zonder er acht op te slaan,
en op een ver verwijderde dag in de toekomst,
vind je de antwoorden.*

2. SUGGESTIE: Herschep het leven van het persoonlijk en communiteitsgebed

De inhoud en wijze van ons persoonlijk en communiteitsgebed moet in harmonie zijn met wat zojuist is gezegd: een wijze van leven, die is verbonden aan een leven dat uitgaat van de vragen, die ons dieper en dieper in een open ruimte voeren. Dit zijn geen twee verschillende momenten. De ontwikkeling van de ene – de spiritualiteit – veronderstelt de transformatie van het andere – het gebed. En daarom moeten wij steeds het pad volgen dat leidt van de ervaring van het gebed als “praktijkcoëfening” naar de ervaring van het gebed als het “vitale dynamisme van een verhaal van liefde en vriendschap”. Het gebed, dat op deze wijze wordt geïnterpreteerd, is de ruimte “waarin wij OPLETTEND ZIJN, om te kunnen zien WAT DE HEER TOT STAND BRENGT in de ziel [en ik voeg daaraan toe: in de wereld]” (H. Theresa van Jezus, 4M 3, 4).

Om ons getuigen te kunnen maken van deze ervaring, is het van belang het volgende te weten: God communiceert met ons, en heeft ons lief.

Misschien verheugt het God, dat ik hiervan gebruik maak, door u **iets te verklaren over de gunsten die God aan de zielen verleent [...]**;

want **het zal een grote troost zijn** wanneer de Heer deze ook aan u verleent, wanneer u weet dat dit mogelijk is; en voor eenieder aan wie Hij die gunsten niet

verleent, zal het een grote troost zijn om Zijn grote goedheid te mogen lofprijzen;

precies zoals het ons geen pijn doet om de dingen te beschouwen die in de hemel zijn, waarvan de gezegenden mogen genieten, en waarop wij ons verheugen en ook proberen te bereiken wat zij mogen genieten, zonder het te zien;

maar **gedurende deze verbanning is dit voor de grote God, ten overstaan van een gemeente** bestaande uit onzuiver riekende wormen, **wel mogelijk**; en wanneer we dit dan mogen zien, **beminnen wij een goedheid, zo perfect, en een genade, die onmetelijk groot is.**

Wij kunnen alleen op een effectieve en geloofwaardige wijze van deze boodschap en van Gods liefde getuigen, wanneer wij hiermee ervaring hebben opgedaan. In deze hedendaagse tijd, voel ik de aandrang om een oproep tot oplettendheid, die mij met alle kracht heeft aangegrepen, met u te delen. Ik voelde dit al, zonder het mij te realiseren. Maar nu veroorzaakte deze periode van lockdown een soort “kristallisatie” van dat gevoel. Wees voorzichtig met vele vaste, op maat gemaakte “geleide hulpbronnen”! Ik geloof, dat wij als leden van het religieuze leven méér frisheid, spontaniteit, vitaliteit, eenvoud van gebed moeten tonen, die wordt uitgedrukt “met onze eigen stem”. We houden allemaal van mooie woorden, en deze kunnen inspireren en voeden, maar het gebed kan niet worden “uitgesteld” of worden “gedelegeerd” aan anderen, of “een draaiboek volgen dat door anderen is geschreven”. Op z’n minst is het belangrijk om te beschikken over een eigen ruimte, waar men zich kan uitdrukken, met elkaar kan delen en stiltemomenten kan beleven. Ons communiteitsgebed moet meer zijn als die spelen met “improviserende” acteurs, gebaseerd op een woord of titel, die het publiek suggereert. Wanneer dat inspirerende woord eenmaal het onze is geworden, dan ervaren wij die tijd van het gebed vanuit de band met onze levensbron die God is. En in deze zin moet dit voortkomen uit onze persoonlijke en gemeenschappelijke waarheid, die zonder vrees nederig moet zijn. Of zoals Theresa van Jezus het zou zeggen: “We moeten onze weg vervolgen in waarheid, in aanwezigheid van God en van de mens, op elke wijze die voor ons mogelijk is. In het bijzonder, moeten we niet méér willen zijn dan dat we werkelijk zijn, en moeten we in alles wat we doen aan God geven wat Hem toekomt, en aan onszelf geven wat ons toekomt, en in alles naar de waarheid zoeken” (Theresa van Jezus, 6M 10,6).

ZICH EEN NIEUW BEELD VORMEN van het persoonlijk en communiteitsgebed vereist dat we aan onszelf enkele “moedige vragen” stellen: Ten aanzien van welke vormen van gebed – zowel persoonlijk als communiteitsgebed – structuren of stijlen, moeten wij reageren, omdat we ontdekken dat deze ons geen leven meer geven? Ik presenteer hiermee een vraag van overdenking die tot in de wortels gaat, en niet aan de oppervlakte blijft. Er zijn communiteitsgebeden en liturgische vieringen, die ons op dit moment “tevreden stellen”; zij zijn vanuit de esthetische invalshoek mooi, en voorzien van een theologisch perfecte en open inhoud Maar zij zijn NIET verbonden met onze concrete, échte ervaringswereld. Zij leiden ons naar een, wat ik zou willen noemen, “pretentie van de werkelijkheid”, die afwijkt van onze waarheid.

Bovendien, vereist het ook SPIRITUELE CONVERSATIES, waarin we de overdenkingen integreren over de vormen van gebed. Ik bedoel hiermee geen lange en gecompliceerde overdenkingsprocessen. Ik bedoel hiermee de simpele vraag: “Helpt dit gebed, dat we zojuist hebben gedeeld, ons verder?”; “Wat zegt deze wijze van viering over ons?” Met andere woorden, het openen tussen ons van kanalen van dialoog over deze korte vragen, waarnaar ik heb verwezen.

En tenslotte vereist dit het ACTIVEREN VAN EEN “LEVENDIG GELOOF”. Voor Theresa van Jezus was een levendig geloof een geloof dat in de eerste persoon werd beleefd, ervaren en geactiveerd. Zij stelde het tegenover het “dode geloof”, dat wil zeggen alleen geloven wat we zien, het “zichtbare” voor onze ogen. Verder is het ook tegengesteld aan andere vormen van “massa”-geloof, die de “waarheden aannemen, die wij geloven omdat we hierover hebben gehoord, en omdat het leergezag het ons zo voorhoudt”. In relatie tot het gebed, betekent het hebben van een “dood geloof”, dat men ermee is opgehouden te geloven wat “God ons communiceert”. Het activeren van het geloof vandaag, vraagt van ons om “terug te keren naar Jezus” als de “DEUR”, zoals de evangelist Johannes dit ons vertelt. We moeten Jezus maken tot onze permanente gesprekspartner, onze reisgezel, onze echte vriend, een levend boek, het ware boek, waar de waarheden in staan, de “spiegel van onze ziel”.

3. Hoe kunnen wij van een ander morgen dromen, vertrekkend vanuit onze eigen spiritualiteit en charisma? – Een interpersoonlijk moment

Het woord droom kan controversieel zijn. Voor sommigen kan het klinken als een ontwijking van de werkelijkheid, of als het hebben van niet te realiseren illusies. En het alleen maar horen over “dromen” wekt ontevredenheid. Voor anderen, echter, roept de droom dynamisme, ambitie, aanjaging en creativiteit op.

Wanneer we echter werkelijk ons geloof activeren – door middel van een spirituele achtergrond en een leven van vernieuwd gebed – dan kunnen we geen twijfels meer hebben over dit woord:

“Daarna zal het gebeuren: Ik zal mijn geest uitstorten over alle mensen, uw zonen en uw dochters zullen profeteren, uw grijsaards dromen zien, uw jonge mannen visioenen krijgen” (Joël, 3, 1).

Aan de andere kant wil ik hier ook de waarschuwing herhalen van Theresa van Jezus:

“De duivel stopt soms ambitieuze verlangens in onze harten, zodat wij, in plaats dat wij onze handen geven aan het werk dat het dichtste bij is, en aldus de Heer dienen op manieren die liggen binnen onze eigen invloedssfeer, wij ons blijven ruste begeven, omdat wij het onmogelijke hebben verlangd” (7M 4, 14).

Het handhaven van de spanning in het midden van deze twee polen, dat wil zeggen tussen de “droom” en het “verlangen naar het mogelijke wat binnen handbereik ligt”, is essentieel. Het is fout om de “droom” te identificeren met wat

Theresa beschouwd als “onmogelijke ambitieuze verlangens”. Dit zou ertoe leiden, dat wij onszelf installeren in een “pretentie van de werkelijkheid”, hetgeen ver ligt buiten de “werkelijkheid zelf”. Onze stichters en stichteressen kunnen ons daarin in hoge mate stimuleren. Zij waren grote dromers, die wisten hoe ze deze dromen aan moesten sluiten op de volgende stap.

Maar wat is dan de DROOM, die werkelijk transformeert, en de nieuwheid brengt die is “gemaakt van”? Ik zou zeggen, dat de droom op ingewikkelde wijze moet zijn verbonden met wat we horen van de verschillende stemmen die tot ons komen:

- Vanuit de werkelijkheid (de omringde omgeving, de gemeenschap, de sociale, politieke, kerkelijke werkelijkheid);
- Van God (uit Zijn Woord, van het ONTVANGEN CHARISMA);
- Van onszelf (het geven aan onszelf van een “klankbord”, voor alles wat tot ons komt).

Ik geloof, dat deze “droom” ook kan passeren via de bemiddeling van voorafgaande CONVERSATIE DIE IS GEWORTELD IN DE “WAARHEID” en “IN STILTE IS GEVOED”. De waarheid van de weerklank, waar ik naar luister met absolute simpelheid en eerlijkheid, die stilte nodig heeft om gehoord en verwelkomd te kunnen worden.

Tenslotte wordt de “droom” gebouwd IN DE FAMILIE, in NABIJHEID (gezichten, verhalen, in levende lijve, ervaringen), fysiek of virtueel, maar in elk geval nabij. Wij - religieuzen en leken – zijn er waarschijnlijk toe uitgenodigd om nieuwe forums te creëren voor ontmoeting en conversatie, om samen dat NIEUWE LEVEN te ontdekken, dat we zijn uitgenodigd te ontfouwen vanuit het charisma. Forums waaraan we kunnen deelnemen in een “gemeenschappelijke ruimte”. Het was mooi om te zien hoe, in deze tijd, vele van de ontmoetingen, die wij hebben ervaren in de “virtuele ruimte”, een reflectie waren van die “gemeenschappelijke ruimte”. Dit betekent niet, dat wij elkaar ontmoeten in mijn huis of in jouw huis, maar in die gemeenschappelijke ruimte, onder horizontale omstandigheden. Dit is een weg.

4. Wat kunnen wij leren van deze tijd voor ons geïncardineerde religieuze leven? – Een assimilerend moment

De tijd om, samen met de hele maatschappij, te “stoppen”, leert ons iets, wat we ons hele leven niet zullen vergeten: wij moeten stoppen, stil zijn, wachten, luisteren en onze “precaire, maar ware werkelijkheid” verwelkomen. Het voelen van kwetsbaarheid plaatst geen limiet op Gods handelen. God “bindt alleen maar onze handen”, onze zonden, wat overeenkomt met “buiten onszelf zijn”, dat wil zeggen “van ons vragen om te zijn wie wij niet zijn”, “te wonen in andermans huizen”, zoals Theresa van Jezus zou zeggen.

Wanneer de “ingangsdeur naar het kasteel het gebed en de overweging is”, dan durf ik u te zeggen, dat het revitaliseren van onze spiritualiteit en van ons gebed,

startend vanuit deze vraag naar de waarheid omtrent wie wij zijn, waarbij wij onze kwetsbaarheid en onze precare omstandigheden accepteren, ons kan leiden naar die ROMAN ruimte, waarin de Geest ons opnieuw leven wil geven. Maar, let op! Ik denk niet dat het onvoorziene kan worden geïdentificeerd door HET ZICH VORMEN VAN EEN NIEUW BEELD, kijkend naar het oppervlak van wat wij nu zijn en ervaren. Het is de betekenis die ons op logische wijze naar een transformatie zal leiden van “manieren, structuren, vormen”.

5. Recapitulatie: suggesties voor het voeden van een andere, verschillende spiritualiteit – het expressieve moment

Ik concludeer deze beschouwing met een recapitulatie van alles wat ik met u heb gedeeld, startend vanuit de zekerheid dat CREATIVITEIT een SPIRITUEEL proces is, dat het volgende omvat:

- a. Een persoonlijk moment – besteed aandacht, luister, bid.
Dit vraagt van mij een FUNDAMENTELE LEVENSHOUDING, waarin een LEVEND GELOOF wordt geactiveerd.
- b. Een interpersoonlijk moment – conversaties “gebaseerd op de waarheid” en “gevoed in stilte”.
Dit vereist, dat we nieuwe betekenis geven aan het COMMUNITEITSSUBJECT op basis van het criterium van NABIJHEID: Wie celebreert, wie bidt, wie is de God waarin wij geloven, welke band of relatie hebben wij met Hem en tussen onszelf?
- c. Een reflectief - assimilerend moment – blijf rustig, bid, mediteer.
Dit vereist, dat ik innerlijk luister naar “dat kleine beetje wat in mij is”, die “mogelijke stap”, en hen zichtbaar maak wie ik wil uitnodigen, om ze te bemoedigen, te begeleiden, “opdat zij hetzelfde ervaren als ik”.
- d. Een expressief moment – “Wij doen wat we doen, omdat we geloven wat we geloven”.

Dit roept ons op om te communiceren, te leven, te dienen, te celebreren, samen getuigen te zijn, IN EEN FAMILIE, met een “persoonlijke stem” die is verbonden met onze meest authentieke charismatische roeping.

¹ Teresa of Jesus, *The Way of Perfection*, Prologue 3.

² *Idem*.

³ VUCA, als afkorting in het Engels van de Nederlandse woorden: vluchtigheid, onzekerheid, complexiteit en ambiguïteit

DE PSALMEN: DE WEG NAAR DE VOLHEID VAN ONZE MENSHEID

Zr. Marie Laetitia Youchtchenko, OP

Zr. Marie Laetitia Youchtchenko, OP, is lid van de Romeinse Congregatie van Sint Dominicus vanaf 1987. Zij woont in Italië. Na een groot aantal jaren jonge mensen te hebben gediend als lerares, wijdt zij zich nu aan het preken; zij treedt ook op als vertaalster en tolk voor de UISG en voor de Dominicaanse familie.

Origineel in het Frans

“Welke wijsheid zal resulteren uit de toenemende bemeestering van het leven, van geboorte tot dood, opdat mensen hun menselijkheid in kritische en nederige welwillendheid tot voltooiing kunnen brengen, daarbij rekening houdend met de aan hen geschonken krachten? Welke communicatie kan voortkomen uit een oneindige toename van de menselijke potenties, waarbij men zelfs droomt van onsterfelijkheid, terwijl wetenschappers vragen om de vestiging van een transversaal humanisme?” ¹

Enige tijd geleden vroeg een artikel dat was getiteld “Het transversale humanisme, ofwel de verleiding van de perfecte mens” ² mijn aandacht. Het toonde aan, dat de moderne vraag naar onsterfelijkheid het risico in zich draagt, “van de mens met een perfecte gezondheid, die leeft in een soort eeuwig welzijn, een afgod te maken”. Zal het nu wijdverspreide gebruik van de microwetenschap, en andere ver gevorderde technologieën op het gebied van de gezondheid, in staat zijn om ten dienste van de menselijke persoon te blijven staan, of zal de menselijke geest “de plaats willen gaan innemen van de natuur, om die te kunnen overtreffen?” “[Zullen de mensen], wanneer zij God hebben geëlimineerd, in staat zijn om zichzelf te redden?”

Omdat ik geen gespecialiseerde bio-ethicus ben, wil ik hier deze complexe thema's niet gaan bediscussiëren. Ik merk echter op, dat er in de religieuze wereld tegelijkertijd in toenemende mate behoefte is aan méér menselijkheid in onze levens. Onze tijdgenoten hebben dorst naar authenticiteit, en zetten ons ertoe aan om de kwaliteit van aanwezigheid, de coherentie van getuigenis en de beschikbaarheid tot luisteren te herontdekken, en om hen te ontmoeten. Wij worden ertoe uitgenodigd om te zijn, in plaats van te doen, de doelstelling van efficiëntie tot elke prijs te vergeten, en de logica binnen te treden van de belangenloosheid van God; door Christus te volgen, willen wij ons geven aan de kleinen, aan hen die door de maatschappij worden uitgesloten, omdat zij niet “perfect” zijn. Aan de andere kant, herinnert ons dagelijks communiteitsleven ons eraan, dat wij ons ver

bevinden van het ideaal van de “perfectie”, dat wij gedurende het novitiat hebben gevoed... ondanks onze pogingen, onze goede wil en ons doorzettingsvermogen in het gebed!

Maar dan... Willen wij écht de perfectie bereiken? Vindt de mens in de perfectie zijn ware geluk? Is perfectie het antwoord op de *oneindige wensen*³, die diep zijn verborgen in elke persoon, of hij dat nu zelf herkent of niet?

Een overhaast negatief antwoord is niet voldoende; welk ander alternatief hebben wij te bieden? De vraag beantwoorden van Broeder Bruno Cadore, OP,⁴ over de communicatie die wij moeten aangaan met onze tijdgenoten in de zoektocht naar wijsheid, “opdat mensen hun menselijkheid in kritische en nederige welwillendheid tot voltooiing kunnen brengen, daarbij rekening houdend met de aan hen geschonken krachten?”

Het zijn misschien de woorden “zoektocht naar wijsheid” geweest, die mij het idee gaven om de psalmen te onderzoeken, deze hooglieders, die drieduizend jaar lang het hart van het gebed hebben gevormd van het volk van God, deze hooglieders waarin de hele reeks van gevoelens van de menselijke persoon tot uitdrukking wordt gebracht, deze hooglieders die de reis van elk menselijk wezen begeleiden, dat op zoek is naar de waarheid. Het onderzoek van de psalmen, niet met de bedoeling om deze te analyseren, maar om ons mee te laten voeren door hun wijsheden; kijken in de psalmen om de diepte binnen te treden van wat gemeenschappelijk is voor alle mensen, ongeacht hun cultuur of geloof. Omdat zij zijn geschreven in de eerste persoon (enkelvoud of meervoud), bieden de psalmen geen enkele theologische beschouwing, en geven zij ook geen abstracte beschouwing; zij zijn eerder de uitdrukking van persoonlijke ervaringen, ontmoetingen en verwondering. De schrijver van de psalmen kan eenieder van ons zijn geweest, maar hij is ook het hele volk; de schrijver is de Israëliet, die de wet en de Profeten kent, maar hij is ook de christen die het evangelie leest, in het licht van het Oude Testament; de schrijver is de Maagd Maria, het model van hen die wonen in het Woord, en die de intimiteit van God ervaren; de schrijver is Jezus Christus, die alle dingen samenvat, en daarom ook alle gebeden, op Aarde en in de Hemel.

Een dialoog tussen God en de mensheid

<i>Tot u sla ik mijn ogen op, gij die woont in de hemel.</i>	Ps. 123, 1
<i>Waar ik roep tot U antwoord mij ijlings.</i>	Ps. 102, 3
<i>Hóór, mijn volk, Ik vermaan u met kracht:</i>	
<i>Israël, mocht gij naar Mij horen!</i>	Ps. 81, 9

De psalmen zijn een aanhoudende dialoog tussen God en de mensheid: de psalmist manifesteert zijn zorgen en zijn vreugde, zijn twijfels en zijn vertrouwen, zijn angst en zijn redding En God daagt zijn volk uit. Hij nodigt hen uit om naar Hem te luisteren, om begeleid en bemind te worden, want hij wenst hun geluk. Een aanhoudende dialoog, een wederzijdse zoektocht, die de vraag in *Genesis*’ “Adam, waar zijt gij” verlengt, en waarin de ondervraging van al het menselijk leven wordt

uitgedrukt: “Waar kom ik vandaan? Waar ga ik naartoe? Wat is de betekenis van dit alles?” Elke dialoog veronderstelt een relatie, een contact met een ander of met anderen. In tegenstelling tot vele van onze tijdgenoten, is de psalmist bij zijn ondervraging niet alleen: hij heeft een gesprekspartner, een Ander die een antwoord klaar heeft. Zo voelt hij het. Een Ander tot wie hij mag roepen, omdat hij er zeker van is gehoord te worden. Een Ander op wie hij zijn ogen mag richten, want Hij is de Allerhoogste.

Een Wonder

Een stripverhaal, dat humoristisch wil zijn, en dat rondgaat op sociale netwerken, toont twee teleurgestelde mensen, die in een café aan het chatten zijn; de ene vraagt aan de andere: “Wat is het grootste kwaad van onze eeuw: de ignorantie of de onverschilligheid?” De ander antwoordt hem: “Ik weet het niet, en het interesseert me ook niet”.

In zijn contemplatie van God, reikt de psalmist ons een medicijn aan tegen zowel de ignorantie als tegen de onverschilligheid: de verwondering. Het zich verwonderen, impliceert, dat je buiten jezelf treedt om een verrassende werkelijkheid van schoonheid binnen te gaan. Het betekent, dat je in jezelf een verwelkomende ruimte graaft, en je openstelt voor iets groots; je stemt dan al je gevoelens af op een boodschap van liefde en waarheid; je ontvangt een gave waarvoor je jezelf niet waardig acht; je vergeet om je over jezelf te bekommeren, zodat je kunt afdalen in contemplatie. Het betekent, dat je jezelf openstelt voor het mysterie; dat je in stilte mediteert of zingt of uitbarst in vreugde, want woorden zijn nooit toereikend om deze staat van vervoering te beschrijven. Het zich verwonderen of verbazen, veronderstelt dat men stilhoudt en een stap terug doet ten aanzien van de dagelijkse activiteiten, om aldus een andere dimensie binnen te kunnen treden:

*“Laat af en beseft dat Ik God ben,
Ik: boven de volken verheven, verheven hoog boven de aarde”* Ps. 46, 11

De psalmist heeft vele redenen om verwonderd te zijn: Gods grootheid, die elke verbeelding te boven gaat, Zijn Goddelijke openbaringen door Zijn aanwezigheid, de rijkdom van Zijn schepping, de overvloed van Zijn liefde, de generositeit van Zijn gaven, de kracht van Zijn genade

*“Al uw werken wil Ik bepeinzen,
overdenken uw machtige daden.
Ongenaakbaar, God, is uw weg;
géén god die Gods grootheid nabij komt:
Gij, de God die wonderen voltrok.* Ps. 77,13-15

*“Wat de Heer behaagt geeft Hij aanzijn:
in de hemel en op de aarde, in de zeeën,
de diepte der wateren”* Ps. 135, 6

*“Want Gij brengt mij in verrukking o Heer,
door wat Gij volvoerd hebt;
mijn lied viert het werk uwer handen.*

<i>Hoe groot is uw schepping, o Heer, hoe grondeloos zijn uw gedachten”.</i>	Ps. 92,5-6
<i>Tot de aarde komt Gij, geeft haar groeikracht, rijkdom geeft Gij die zich vermeerderd: want de beek van Gods regen vloeit over... En dàn kroont Gij het jaar met uw gaven; welig groeit waar Gij trad het gewas.</i>	Ps. 65, 10-12
<i>Want hemelhoog is uw genade, Tot de wolken toe reikt uw trouw.</i>	Ps. 108, 5
<i>Barmhartig de Heer en genadig, lankmoedig, rijk aan ontferming.</i>	Ps. 103, 8
<i>Zalig wiens overtreding vergeven, wiens zonde uitgewist is.</i>	Ps. 32, 1

Door zich ten overstaan van zijn God te verwonderen, wordt de psalmist zich bewust van de paradox van zijn menselijke aard. Want alhoewel zijn eerste reactie is, dat hij zijn eigen kleinheid, onwaardigheid en eindigheid erkent, voelt hij tevens dat hij waarde heeft in de ogen van zijn Schepper. Terwijl hij ontdekt, dat hij het onderwerp is van de liefde van de Allerhoogste, begrijpt de psalmist, dat zijn grootheid zetelt in deze liefdevolle blik, die hem verheft, hem vertrouwt, hem tot medeschepper en tot medeverantwoordelijke maakt. Ten overstaan van de grootheid van het universum en van zijn Heer, zou hij slechts een te verwaarlozen entiteit zijn, gemaakt van stof, wanneer de Heer zich niet met zijn oneindige liefde over hem zou ontfermen.

<i>Gun mij, Heer, te weten mijn einde, wat de maat van mijn dagen zal zijn, en ik zal de kortstondigheid inzien. Zie, mijn dagen bepaalt Gij – een handbreed, voor uw ogen is mijn levensduur niets; de mens, zo fier, is slechts een adem.</i>	Ps. 39, 5-6
<i>God, uit de hemel ziet op Adams kinderen neer.</i>	Ps. 14, 2
<i>Wie is als de Heer onze God, die woning maakt in den hoge, die neder wil zien op dit laagland – in de hemel Hij en op aarde; die de arme opricht uit het stof.</i>	Ps. 113, 5-7
<i>Heer, wat is de mens dat Gij hem aanziet, het mensenkind dat Gij hem telt? De mens die een adem gelijk is, wiens dagen als schaduw vergaan.</i>	Ps. 144, 3-4
<i>Als uw hemel ik zie – uwer vingerenwerk, maan en sterren die Gij daar stelde, wat is dàn de mens dat Gij acht op hem slaat, het mensenkind dat Gij hem aanziet? En nochtans gaapt Ge hem een haast goddelijke staat; met waardigheid hebt Gij,</i>	

*met schoonheid gekroond, die Gij
heerser maakt over het werk uwer handen.
Want alles hebt Gij aan zijn voeten gelegd.*

Ps. 8, 4-7

*En ik loof U in het besef dat ik ben eerbiedwekkend van maaksel,
een wonder is wat Gij schiep. Mijn wezen kent Gij volkomen.
Mijn oorsprong was U niet verholen toen ik in het verborgene
gevormd werd, als in diepten der aarde ontworpen.*

Ps. 139, 14-15

De psalmist ontdekt aldus, dat hij niet zomaar een element is tussen de andere elementen van de schepping: hij is persoonlijk bekend bij Degene die door niets kan worden omvat Deze liefde is niet alleen een bron van verwondering en contemplatie, maar het zal tevens een steun zijn, die de menselijke wezens in staat stelt om de verschillende levensbeproevingen aan te gaan.

Een roep van lijden

Er zijn inderdaad vele psalmen die God aanroepen: in die psalmen komen de onrust, de droefheid en de eenzaamheid tot uitdrukking, ongeacht of dit nu verbonden is aan ziekte, zonde, verraad, gevaar van de vijand, vervolging, doodsangst of verbanning De psalmist verbergt zijn tranen en kwetsbaarheid niet: hij brengt zijn onbegrip tot uitdrukking, zijn vragen naar het “waarom?”. Hij roept de Heer aan, en vraagt naar zijn hulp, en smeekt hem om vergeving, zelfs wanneer het lijkt, dat hij op een muur van stilte klopt, of op een leegte van afwezigheid.

*Gekromd ben ik, diep gebogen, alle dagen ga ik in het zwart.
Mijn lendenen branden van koorts,
niets is er meer gaaf aan mijn lichaam.*

Ps. 38, 7-8

*Toen koorden des doods mij omsnoerden,
naar mij grepen angsten voor de afgrond,
beklemming mij aangreep en pijn,
toen riep ik de naam van de Heer aan:
‘laat mij, Heer, toch het leven behouden!’*

Ps. 116, 3-4

Mijn tranen zijn mijn brood bij dagen en bij nacht.

Ps. 42, 4

*Hij zelfs, mijn vriend, mijn vertrouwde,
met wie ik mijn brood heb gedeeld,
Hij hief zijn hiel tegen mij.*

Ps. 41, 10

Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten.

Ps. 22, 2

O, ontwaak! Waarom sluimert Gij, Heer?

Ontwaak – verwerp ons niet voor immer.

Ps. 44, 24

Wanneer wij deze klaagpsalmen lezen, dan wordt het duidelijk, dat de psalmist het kwaad dat hem omringt niet probeert te ontkennen. Hij aarzelt niet om zijn zwakheid, zijn geestelijke armoede, en zijn incapaciteit om voorwaarts te gaan, tot uitdrukking te brengen; hij is nederig genoeg om zijn wonden te tonen, in al hun naaktheid – Hij weet, dat het nutteloos is om dingen van God te eisen, en dat zijn gebed alleen wordt verhoord, wanneer dit de waarheid bevat. Deze wonden

vormen dan de deur, waardoor de liefde van God bij hem kan binnentreden, zodat deze hem zal kunnen redden.

Zelfs in de diepten van zijn nood, twijfelt de psalmist nooit aan de trouw van zijn Heer: de kreten van het lijden eindigen in de psalmen altijd met een toevoeging waaruit zijn vertrouwen blijkt, want alles mag worden gelegd in de handen van Hem die zich op besliste wijze voorover buigt naar de Aarde.

*Gij zijt alziende: wat verdriet en moeite is
hebt Gij gepeild; Gij wilt het wegen in uw hand.
Wie haast bezwijkt, hij vindt in u zijn toeverlaat.*

Ps. 10, 14

Laten wij één voorbeeld nemen: Psalm 13, die begint met versen, die een totale ontmoediging laten zien: *Hoe lang, Heer, zult Gij mij blijven vergeten, hoe lang nog verbergen uw aanschijn voor mij?* En vervolgens op de volgende wijze eindigen: *Zelf kan ik slechts op uw genade vertrouwen. Tot mijn hart de vreugde hervindt om uw heil; dan is mijn lied voor de Heer: Hij heeft het aan mij vervuld!*

Het gebed van de psalmist vlucht daarom niet in een ingebeelde wereld zonder beproevingen, waarmee hij aan de ondragelijke werkelijkheid zou kunnen ontsnappen: hij vertrouwt zich aan de Heer toe, en houdt zich vast aan de trouwe liefde van God – een God die Zijn genade niet weigert aan hen, die daar nederig om vragen.

*Loyaal zijn
Looft de Heer, alle gij volken, roemt Hem, alom ter wereld:
ons omgeeft zijn genade, grootmachtig, en de trouw van de Heer
staat voor eeuwig. Godlof!*

Ps. 117

Alle psalmen, of ze nu een historisch of koninklijk karakter dragen, of ze nu een lofprijzing of een klaagzang inhouden, zingen over Gods trouw: trouw aan Zijn Verbond, trouw aan Zijn mensen, en aan de belofte van geluk, die Hij aan ons allen heeft gedaan.

*Overvloed geeft Hij, de Heer: tot in eeuwigheid is zijn genade,
van geslacht tot geslacht is zijn trouw.
Wat de Heer genadig verleende dat drage mijn lied door de tijden;
moge ik geslacht op geslacht uw trouw door mijn mond openbaren.
En het luidt: 'de genade staat eeuwig;
in de hemel fundeert Gij uw trouw'.*

Ps. 100, 5

Ps. 89, 2-3

God is trouw, omdat Hij eeuwig is; God is trouw, omdat Zijn liefde eeuwig is. God IS: Zijn trouw weerspiegelt zijn onveranderlijkheid. Hij is eeuwig aanwezig, Zijn eeuwige aanwezigheid, of zoals Paulus het later zei: God kan zichzelf niet ontkennen!

*Vast staat, van den beginne, uw troon: vóór de tijden waart Gij.
Uw uitspraken – hoèzeer waarachtig! Heiligheid kroont uw huis,
Heer, ten eeuwigen dage.*

Ps. 93, 2,5

De psalmist, leeft in de tijd; hij heeft een verleden en een toekomst. Zijn redenering is simpel: als wij kijken naar het verleden, zien wij dat God altijd in ons voordeel heeft gewerkt. Omdat God IS, is Hij onveranderlijk, en hangt Hij niet af van de gebeurtenissen in de geschiedenis: we kunnen daarom vertrouwen op de

zekerheid, dat Hij ook vandaag nog aan het werk zal zijn, en dat Hij altijd aan het werk zal blijven. Hij kan Zijn mensen eenvoudigweg niet in de steek laten. Deze herinnering van het verleden, die voor het geloof en het vertrouwen van de psalmist van fundamenteel belang is, komt tot uitdrukking in het oproepen van Gods daden door de eeuwen heen, en in het frequente gebruik van werkwoorden, die steeds in onze herinnering moeten worden geroepen.

*Wéér gedenk ik het handelen Gods,
ga uw wonderen na van den aanvang,
al uw werken wil ik bepeinzen,
overdenken uw machtige daden.* Ps. 77, 12-13

*Bewaar, Heer, uw erbarmen, uw goedheid:
in de eeuwigheid zijn zij gegrond.* Ps. 25, 6

*Denk dan zó, Heer, aan ons,
goedgunstig als Gij voor uw volk zijt;
betrek Gij ons in uw heil.* Ps. 106, 4

Gods loyaliteit wordt ook geopenbaard in Zijn genade, die steeds weer wordt vernieuwd, en door Hem wordt gegoten in een nieuwe vorm. Zoals we hebben gezien, is de psalmist zich bewust van zijn zwakheid en van zijn geestelijke armoede; maar hij is niet bang om te vallen, omdat hij met zijn hele wezen gelooft, dat de Heer hem dan weer op zal doen staan.

*Tot ik U mijn zonden bekend heb,
mijn kwaad niet langer verzweg,
wist ik: de Heer biecht ik mijn overtreding.
Toen vergaaf Gij mijn zonde, mijn schuld.* Ps. 32, 5

*Kolking roept kolking op waar daverend water stort,
wieling en waterval – op mij loopt alles storm.* Ps. 42, 8

De afgrond van onze miserie roept de afgrond op van de genade, want Gods liefde is onvoorwaardelijk en helemaal vrij, omdat Hij ons altijd voorgaat, en wil dat wij op eigen benen staan. Hoe ver zijn wij daarmee van de logica van onze hedendaagse wereld, waar fouten de synoniemen zijn van mislukking, waar alle zwakheid wordt veracht, en waar de waarde van een persoon is gelegen in zijn efficiëntie!

Dankzegging

De psalmist vraagt zich dan op natuurlijke wijze af, hoe wij moeten antwoorden op deze liefde van God. Omdat deze is vervat in zoveel grootmoedigheid, overvloed en belangenloosheid, begrijpt hij, dat niets datgene wat wij ontvangen, kan compenseren.

*Kan ik ooit vergelden de Heer alwat Hij voor mij heeft volvoerd?
Mijn dankoffer wil ik U brengen, aanroepen de naam van de Heer* Ps. 116, 12, 17

*Offert dank: dan bewijst gij Mij eer.
Wie de weg baant – hèm doe Ik Gods heil zien.* Ps. 50, 23

Gedurende deze dialoog met God, komt naar voren, dat dankzegging het enige

offer is dat Hem behaagt – en dat betekent simpelweg het aanbieden van een verwelkomende liefde, die wordt gegeven met de nederigheid van hen, die alles van hun Schepper verwachten.

Het is echter van essentieel belang om hierbij aan te tekenen, dat deze nederigheid niet de uitdrukking is van zwakheid of van ondergeschiktheid, want dan zou het alle vrijheid teniet doen. Hier wordt de psalmist geconfronteerd met een levenskeuze: ofwel accepteert hij de liefde, wat impliceert dat hij de wegen moet volgen, die God hem aangeeft, of hij besluit die te volgen wegen zelf, zonder van iets of iemand af te hangen. Het kiezen van Gods wegen betekent dat men kiest voor vertrouwen, overgave, en dus ook voor afhankelijkheid... En er bestaan zeker afhankelijkheden, die pijnlijk zijn voor de integriteit van de persoon, maar men kiest ervoor om afhankelijk te zijn uit liefde, in de zin van dat men zijn lot bindt aan dat van de ander, en men zich samen met die ander op het levenspad begeeft; dat is de daad van vrijheid die een mens kan volbrengen; het is een daad die een grote innerlijke kracht vereist, en een heel duidelijk bewustzijn van de eigen waardigheid. Iedere keuze veronderstelt natuurlijk dat men iets zal moeten opgeven, maar men doet dat in alle vrijheid, en de liefde wordt hiermee op de proef gesteld, waardoor nu onvoorstelbare nieuwe horizonnen worden opengesteld. Door te kiezen voor dankzegging, ziet de psalmist ervan af om alles zelf op te bouwen, om alles alleen te doen. Zijn blik is niet langer gericht op het streven naar de perfectie met betrekking tot zijn eigen persoon, maar deze richt zich op God, die hem op zijn wegen begeleidt.

*Wijs dan, Heer, mij uw weg, dat ik wandelen mag in uw waarheid;
Richt Gij mijn hart onverdeeld op dit ene: ontzag voor uw naam.
Zó loof ik U, mijn God, in oprechtheid,
verheerlijk Uw naam ik – voor immer.*

Ps. 86, 11-12

Een volheid

Deze daad van vrijheid, waarin alle grootheid van de menselijke natuur wordt geopenbaard, en waarin de oriëntering van onze levensweg is gelegen, is niet uniek in de tijd: door zich te baseren op de trouw van zijn God, moet ook de psalmist zelf in de logica van de trouw binnentreden, waardoor hij voortdurend zijn dankzegging hernieuwt, en er weer opnieuw voor kiest, dag na dag, om voor die liefde Hem te volgen op zijn weg.

*Ik – als een groene olijfboom weet ik mij in Gods hoven,
van Gods genade zeker voor tijd en eeuwigheid.
U loof ik, zonder einde, want Gij brengt de vervulling;
Uw naam vol rijkdom wacht ik, door uw getrouwen omringd.*

Ps. 52, 10-11

Door het gebruiken van een voorstelling, een beeld, lijkt het alsof de psalmist de binnenste cirkel van zijn eigen zoektocht naar perfectie verlaat, om aldus een oceaan te ontdekken, die er altijd voor hem zal zijn, en die steeds dieper wordt en dit is de enige voorwaarde om zich onder te kunnen dompelen in het Mysterie, dat steeds opnieuw, gedurende elk moment, opnieuw moet worden gekozen, om lief te kunnen hebben, en om ook door anderen te kunnen worden bemind.

*Vertrouw op de Heer, doe wat goed is, hoed uw trouw in het land
waar gij woont. Vind uw diepste geluk in de Heer: en uw hartsverlangen
vervult hij. Leg uw leven de Heer in de hand, bouw op Hem:
Hij zal het volvoeren.*

Ps. 37, 3-5

Dit vertrouwen is daarom geen berusting of vlucht, maar juist een besluit tot het aangaan van verantwoordelijkheid, als een persoon die ertoe is geroepen om de volheid van zijn menselijkheid te ervaren, een volheid die deelname betekent aan Gods Leven. Want deze God wil, dat hij “woont in Zijn huis”, wat betekent dat hij zijn intimiteiten, zijn vreugden, zijn geheimen en zijn rust en vrede met Hem mag delen.

*Tot de Heer spreek ik: ‘Gij zijt mijn Heer, mijn geluk. Boven U is er geen’.
Gij leert mij wat de weg is ten leven, de volheid der vreugde waar
Gij zijt: heerlijkheid, in uw schutse, voor immer.*

Ps. 16, 2, 11

*De Heer is mijn herder, mij zal niets ontbreken.
Zo zijn dan geluk en genade om mijn schreden al de dagen mijns levens.
Verblijven mag ik in het huis van de Heer tot in lengte van dagen.*

Ps.23, 1, 6

De psalmist is eenieder van ons; de psalmist is de hele Kerk; de psalmist is Jezus Christus, die niet alleen alle gebed van de mensheid doet oprijzen naar de Vader, maar die ook het antwoord is van de Vader op dit gebed. Een antwoord, dat niet abstract of afstandelijk is, maar een belichaming, dat wil zeggen, een aanwezigheid in de concreetheid van ons dagelijks leven. Het is door Hem, dat de volheid van God⁵ onze Aarde komt bewonen, en omdat we kinderen zijn van de Zoon, horen we de Vader tot ons zeggen: “Jongen, jij bent altijd bij me en alles wat van mij is, is ook van jou”.⁶

Welke boodschap voor onze wereld?

Ons onderzoek van de psalmen zal nooit een voltooiing vinden... Maar, alhoewel vele rijkdommen nog hierin moeten worden ontdekt, maakt deze korte reis het ons mogelijk om een conversatie aan te gaan met dat deel van onze tijdgenoten, die nog steeds de perfecte mens als einddoel stellen.

Waar kunnen wij in onze wereld de criteria van de perfectie vinden, die alle culturen gemeenschappelijk hebben, van de tropen tot alle eeuwen, en alle persoonlijkheden? Zijn deze gebaseerd op het uiterlijk aanzien, het IQ, de scholing, de levensverwachting, en het materieel welzijn? Zullen de criteria, die mij door mijn intelligentie worden ingegeven, dezelfde zijn als die van mijn burens? Moet ik mij onderwerpen aan de criteria die mij door de “maatschappij” worden opgelegd? Maar bestaat de maatschappij momenteel dan niet uit mannen en vrouwen die óók imperfect zijn?

Hoe kunnen wij ontsnappen aan het narcisme, dat door sociale netwerken wordt gevoed? Hoe kunnen wij verhinderen, dat wij onze hoop verliezen, en zelfs wanhopig worden, wanneer wij niet beantwoorden aan de heersende criteria voor perfectie? Hoe kunnen wij verhinderen om gevangen te worden in de slechts zelden goed bedoelende blik van “anderen”?

Het schijnt dat, wanneer de mens God van zich verwijdt, een opvatting van perfectie, die beperkt is tot de materiële aspecten van onze planeet, noodzakelijkerwijs zal aanbotsen tegen onbeantwoorde vragen, innerlijke tegenstellingen, en zal leiden tot beperkingen van onze uiterlijke en innerlijke vrijheid, zodat de waardigheid van de menselijke persoon zal worden bedreigd

Laten wij, samen met de psalmist, de aanvang en de wortels van deze waardigheid, deze grootheid van het menselijke wezen, durven te ontdekken, die in het leven wordt geroepen door een blik van liefde en de uitnodiging tot het uitoefenen van onze keuzevrijheid, op elk moment van ons leven.

Geef de voorkeur aan het avontuur van de ontmoeting, in plaats van aan de veiligheid van de zelfverheerlijking.

Besluit je kwetsbaarheid te aanvaarden, in plaats van te gaan streven naar macht.

Besluit om afhankelijk te zijn van die Totale Andere, in plaats van jezelf alleen te willen redden.

Verwelkom de niet-perfectie, om de volheid te kunnen bewonen.

Respecteer in het menselijk wezen het Mysterie dat hem uniek maakt, in plaats van hem te willen beschouwen als een studieobject.

Geef de onsterfelijkheid die ons aan de Aarde bindt op, en neem het risico van de eeuwigheid.

¹ Bruno Cadoré, *Avec Lui, écouter l'envers du monde*, Cerf, 2018, p. 194.

² *Famille Chrétienne* no. 2133, 13–19 December 2018, pp. 10–13. Ontstaan in de tachtiger jaren in de VS, is het transversale humanisme een beweging, die streeft naar de verbetering van de fysieke en morele omstandigheden van mensen door middel van de technologie.

³ Deze uitdrukking komt van de H. Theresa van Lisieux.

⁴ Meester van de Dominicaanse Orde van 2010 tot 2019.

⁵ Zie Kol. 2, 9.

⁶ Lc. 15, 31.

HET DOCUMENT OVER DE MENSELIJKE BROEDERSCHAP EN DE GEVOLGEN HIERVAN VOOR HET RELIGIEUZE LEVEN

H. E. Miguel Ángel Card. Ayuso Guixot, MCCJ

Kardinaal Ayuso is de President van de Pauselijke Raad voor de Interreligieuze Dialoog.

(Deze lezing is gepresenteerd gedurende de Ontmoeting van de Commissie UISG/USG voor de Interreligieuze Dialoog, over het thema: "Vrouwelijke en mannelijke religieuzen, ambassadeurs van de wereldvrede en van de universele gemeenschap", Rome, 16 maart 2020).

Origineel in het Italiaans

Lieve Vrienden,

Ik wil jullie vooral danken voor de uitnodiging die Zr. Patricia Murray en Pater Emil Turu tot mij hebben gericht, en die in naam van de Commissie voor de Interreligieuze Dialoog van de Internationale Unie van Algemene Oversten en van de Unie van Algemene Oversten de samenkomst van vandaag hebben georganiseerd, waar wij vanuit verschillende invalshoeken aan deelnemen.

Ik moet jullie bekennen, dat het mij echt plezier doet, om enkele beschouwingen met jullie te mogen delen. Ik voel me hier thuis, omdat ik als lid van een missie-instituut, dat van de Comboni Missionarissen van het Heilig Hart van Jezus, zowel in mijn persoonlijk leven als in mijn gewijde leven, de betekenis en het belang ken van de opbouw van een broederschap, en van de bevordering van de dialoog met personen van andere religies.

Het thema wat mij is toevertrouwd, dat wil zeggen "*het Document over de Menselijke Broederschap en de gevolgen hiervan voor het religieuze leven*", is zonder meer een thema met een grote actualiteit en relevantie. Ik ben namelijk van mening, dat "*het Document over de Menselijke Broederschap voor de Wereldvrede en de Gemeenschappelijke Samenleving*", getekend op 4 februari 2019 te Abu Dhabi door Paus Franciscus en de Grote Imam van Al-Azhar Al-Tayyeb een mijlpaal is op de weg van de interreligieuze dialoog.

Ik wil snel op wat inhoud wijzen van dit Document, om vervolgens uit te leggen wat dit betekent voor het gewijde leven.

1) Het Document over de Menselijke Broederschap voor de Wereldvrede en de Gemeenschappelijke Samenleving

a. De wortels van het Concilie

Zoals de Heilige Vader heeft gezegd, gaat het document voor ons katholieken “geen millimeter verder dan de richtlijnen hierover van het Tweede Vaticaanse Concilie. Neen. Het document is volledig geschreven in de geest van het Tweede Vaticaanse Concilie” (*uit de persconferentie van Paus Franciscus gedurende de terugreis naar Rome op 5 februari 2019*). Vanuit de katholieke invalshoek, kan men het document in feite niet begrijpen, als men dit niet opneemt in de lange weg van de interreligieuze relaties van de katholieke kerk, die officieel tot uitdrukking komt in het Tweede Vaticaanse Concilie.

b. Het is tot eenieder gericht

Het gaat over een concrete uitnodiging tot universele broederschap, die elke man en elke vrouw betreft. Het is dus geen confessioneel document, en ook geen islamitische en christelijke tekst, maar brengt wel de spiritualiteit van beide ondertekenaars tot uitdrukking; het is een document dat openstaat en bruikbaar is voor iedereen, en door iedereen mag worden gedeeld, gelovigen en niet-gelovigen.

c. God is de Schepper van alles en van iedereen

God is de Schepper van alles en van iedereen, en wij zijn dus lid van één familie, en als zodanig moeten wij elkaar erkennen. Dit is het fundamentele criterium dat het geloof ons biedt om de menselijke samenleving te organiseren, de verschillen die tussen ons bestaan te interpreteren, en de conflicten te beteugelen.

d. Enkele belangrijke punten

- Het is aan niemand toegestaan om de naam van God te gebruiken om de oorlog, het terrorisme of welke vorm van geweld dan ook te rechtvaardigen.
- Het leven moet altijd worden gerespecteerd, zoals ook de rechten van kinderen moeten worden gerespecteerd om in een gezin te mogen opgroeien, alsmede hun recht op voedsel en opvoeding, en hun recht op bescherming, in een digitale omgeving die steeds verraderlijker voor hen wordt.
- De Verklaring definieert als “essentiële noodzaak” de erkenning van het recht van de vrouw op onderwijs, op werk en op de uitoefening van politieke rechten.
- Het Document veroordeelt de gedwongen bekering tot een bepaalde godsdienst of cultuur, of tot een levensstijl, die de ander niet accepteert.
- De tekst van de Verklaring van Abu Dhabi onderstreept de noodzaak om van de pure tolerantie over te gaan naar de broederlijke samenleving.
- Het recht op godsdienstvrijheid en op volledige burgerrechten. Het belang van vorming en opvoeding van de jongste generaties. Het respect en de conserverende zorg voor de Schepping.

Het is de bedoeling van het Document om te kiezen:

- voor de weg van de cultuur van de dialoog;

- voor de samenwerking als gemeenschappelijke gedragslijn;
- voor de wederzijdse kennismaking als methode en criterium.

Dit zijn enkele van de punten, waarin het Document voorziet, en waarop nog veel gewerkt zal moeten worden, samen met onze broeders van andere religies. Ten overstaan van een mensheid, die is verwond door veel verdeling en ideologisch fanatisme, hebben de Paus en de Grote Imam aangetoond, dat de bevordering van de ontmoetingscultuur en de kennismaking met de ander geen utopieën zijn, maar een noodzakelijke conditie om te kunnen leven in vrede, en aan de toekomstige generaties een betere wereld na te laten, dan die waarin wij nu leven.

Onze steeds meer seculariseerde wereld heeft steeds meer behoefte aan interreligieuze dialoog, die van “transcendentie” getuigt, de religieuze vrijheid verdedigt, en verklaart dat elke vorm van geweld buiten de authentieke natuur van de religie is geplaatst, omdat de religie juist de gemeenschappelijke opbouw van een wereld van vrede en broederschap moet bemoedigen. Juist het heilige karakter en de waardigheid van de menselijke persoon, die ons, samen met het respect voor de religieuze vrijheid, naar de authentieke dialoog brengen, vormen samen de basis voor de opbouw van een vredige wereld.

2) Het Document over de Menselijke Broederschap en het gewijde leven

Nadenkend over het gewijde leven, denk ik op spontane wijze onmiddellijk aan Franciscus van Assisi. Ik wil er bij deze vreugdevol aan herinneren dat, zoals al naar voren kwam in het motto van de apostolische reis naar Abu Dhabi - ‘Maak van mij een instrument van de vrede’ – de ontmoeting van Abu Dhabi heeft plaatsgevonden 800 jaar ná de ontmoeting tussen de Heilige van Assisi en Sultan Malik al-Kâmil. De Heilige Franciscus wist, dat de dialoog de missieruimte is, om zich te kunnen confronteren met hen die het Evangelie niet kennen, en nog nooit van Jezus Christus hebben gehoord.

De les die Sint Franciscus ons hier geeft, is dat, alhoewel wij ons verre moeten houden van de vermenging van religies, of van het relativisme, en ook van het opgeven van onze eigen traditie en geschiedenis, de christelijke identiteit toch een zekere “flexibiliteit” kent, dat wil zeggen dat wij in staat zijn om ons te confronteren met andere sociale en politieke condities in de wereld, en dat wij vooroordelen en andere vormen van intolerantie naast ons neer kunnen leggen. Het is een identiteit die leeft vanuit de intentie om de ander te ontmoeten, wanneer deze het verlangen koestert van een dialoog.

Het lijkt mij, dat de “flexibiliteit” en het “verlangen om de ander te ontmoeten”, juist de specifieke bijdragen zijn die de ervaring van het gewijde leven onderscheidt, en dat het gewijde leven deze twee levenshoudingen dan ook zal kunnen aanbieden, zowel op het gebied van de menselijke broederschap, als op het gebied van de interreligieuze dialoog.

Om hiervan een voorbeeld te noemen, herinner ik aan de vruchtbare ervaring van de Interreligieuze Monastieke Dialoog (IMD), en de gelukkige samenwerking met de Pauselijke Raad voor de Interreligieuze Dialoog. De bijdrage die de monastieke ervaring aan de interreligieuze dialoog kan geven, is fundamenteel. De Interreligieuze Monastieke Dialoog als organisatie is begonnen in 1978, in antwoord op een oproep van kardinaal Sergio Pignedoli, de tweede president van de

Pauselijke Raad voor de Interreligieuze Dialoog. In zijn brief aan de Generale Abt van de Benedictijnse Confederatie, had hij gevraagd of de mannelijke en vrouwelijke monniken méér betrokken zouden kunnen worden bij de interreligieuze dialoog, omdat volgens hem “het monnikendom een brug is tussen de religies”. De nuttige samenwerking tussen de IMD en de Pauselijke Raad voor de Interreligieuze Dialoog heeft in de loop van de jaren verschillende vruchten geproduceerd, met name op het gebied van de dialoog tussen Christendom en Boeddhisme. Het laatste belangrijke resultaat was de eerste internationale dialoog tussen Boeddhistische en Christelijke vrouwelijke monniken, met de medewerking van het Boeddhistische klooster van Fo Guang Shan en van de Associatie van de Hogere Oversten van de vrouwelijke religieuzen, die heeft plaatsgevonden in Taiwan, in oktober 2018, over het thema: “*Contemplatief Handelen en Actieve Contemplatie: Boeddhistische en Christelijke Nonnen in Dialoog*”.

Ik denk ook aan het onvervangbare werk op het gebied van de interreligieuze dialoog, dat wordt verricht door de instituten die een missiespiritualiteit bezitten. Ook ik behoor, zoals ik al heb gezegd, tot de Comboni Missionarissen van het Heilig Hart van Jezus, en ik weet dus heel goed hoeveel van onze energie wordt verkwist, om ons hart doordrongen te houden van de broederlijke liefde voor iedereen, en van een respectvolle, oprechte vriendschap voor de personen van andere religies. De samenwerking met mannen en vrouwen van verschillende religieuze tradities moet men steeds meer baseren op de gemeenschappelijke zorg voor het menselijk leven, die gaat van compassie met het menselijke en spirituele lijden tot de inzet voor de gerechtigheid, de vrede en het behoeden van de Schepping. Dat alles wordt goed tot uitdrukking gebracht in het *Document over de Menselijke Broederschap*.

Het valt niet te ontkennen, dat er vandaag overal sprake is van dialoog. Er zijn verschillende gebieden en gelegenheden, waar men nader tot elkaar kan komen. Behalve de onvermoeibare inzet om met elkaar te praten, moeten we ook leren om de vreugde en de pijn van het leven met elkaar te delen. Elk religieus instituut beschikt over een eigen charisma, dat op deze weg van de dialoog kan worden ingezet. Wanneer wij ons laten inspireren door de spiritualiteit van de dialoog, dan ben ik ervan overtuigd, dat elk instituut een eigen bijdrage kan geven aan deze weg naar broederschap en het naast elkaar bestaan van de religies en van de culturen.

In deze zin, is de creatie van een commissie voor de interreligieuze dialoog, waarvan de leden de USG en de UISG vertegenwoordigen, en die het bewustzijn en de kennis wil ontwikkelen tussen de congregaties die gevestigd zijn in Rome, betekenisvol.

Het gewijde leven heeft de weg die leidt naar de broederschap voor zich open liggen, een weg die moet worden afgelegd in een wereld die wordt verdeeld door haat, door oorlogen, door ongerechtigheid en door onderdrukking. Het is daarom noodzakelijk om een communie in diversiteit te ervaren, en hiervan te getuigen, dat wil zeggen, de mogelijkheid van een multiculturele dialoog, om aldus de mogelijkheid van de dialoog en de vrede tussen de volkeren, de rassen en de culturen aan te tonen. In de ervaring van de broederschap, doen wij de ervaring op van de Drieëne God, een communie in diversiteit.

We zijn allemaal medeverantwoordelijk voor de missie van de Kerk in de wereld, en we worden allen geroepen om het voortouw te nemen in de interreligieuze

dialogo. Uiteraard hebben de personen die zich in dienst stellen van de interreligieuze dialoog een adequate voorbereiding door middel van vorming, studie en onderzoek nodig, omdat voor deze sector een diepgaande kennis nodig is van het christendom en van andere religies; een kennis die bovendien wordt vergezeld van een solide geloof en een spirituele en menselijke volwassenheid.

Een diepgaande en serieuze vorming in het eigen geloof (in dit geval in het christendom), en een goede informatie over andere religies die solide en spiritueel, en menselijk gezien volwassen is, is hierbij onmisbaar. Wij kunnen in de hedendaagse tijd de ander niet negeren, en we moeten ons oprecht in onze bedoelingen openstellen voor deze 'cultuur van de dialoog', zoals gewild door Paus Franciscus, maar daarbij wel goed geworteld in onze eigen identiteit.

Ik wil, gezien uw aanwezigheid, en de gevoeligheid en de expertise waarover u beschikt, de uitnodiging van Paus Franciscus herhalen: "Voor wie in het evangelie gelooft, heeft de dialoog niet simpelweg een antropologische waarde, maar ook een theologische (...). Er is behoefte aan het ontwikkelen van een theologie van verwelkoming en van dialoog, die de Bijbelse leerstellingen herinterpreteert en opnieuw presenteert. Deze kan alleen worden uitgewerkt, wanneer men koste wat het kost hiervoor de eerste stap wil zetten, en daarbij niet de zaden van de waarheid uitsluit, die door anderen worden bewaard. Op die wijze kan de confrontatie tussen de inhoud van de verschillende geloven niet alleen de door ons geloofde waarheid omvatten, maar specifieke thema's, die kwalificerende speerpunten zullen worden van het hele leergezag" (*Toespraak van de Heilige Vader Franciscus, "Mediterrane Grens van de Vrede", Bari, 23 februari 2020*).

Paus Franciscus had, gedurende zijn toespraak aan de Theologische Faculteit van Zuid-Italië (te Napels op 21 juni 2019), al eerder de wens tot uitdrukking gebracht, dat men zou starten met studie, beschouwing en onderzoek voor de ontwikkeling van een theologie van de overdenking, van de barmhartigheid en van de verwelkoming, die zich in dialoog zou moeten stellen met de maatschappij, met de culturen en met de religies voor de opbouw van een vredige samenleving. Dat is een nieuwe taak, die zich voor ons opent!

De gewijde persoon, en de missionaris die zich inzet voor de komst van Gods Koninkrijk, wordt een hoofdrolspeler en een promotor van dialoog, die hand in hand werkt met de gelovigen van andere religies, in de geest van broederschap, waarbij hij met hen de gemeenschappelijke inzet deelt om een betere wereld op te bouwen, als gelovigen in één God. Deze dialoog zal, zoals wordt uitgelegd in de documenten van de Kerk, een dialoog zijn van het leven, van handelen, van theologische uitwisseling en van religieuze ervaring.

Tenslotte zou ik nog één aspect willen onderstrepen, dat van het gebed, wat vrouwen en mannen van verschillende godsdiensten met elkaar gemeen hebben, maar dat, lijkt mij, voor het gewijde leven een bijzondere betekenis zal hebben, en juist daardoor een bijzondere taak voor hen zou kunnen worden bij het ondersteunen van de interreligieuze dialoog en van de weg van de broederschap. We zouden moeten leren naar de anderen te kijken met de blik van God. Het primaat van het gebed is de zichtbare manifestatie van het feit, dat zij de innerlijke en stichtende dimensie is van elke religieuze ervaring, en het gebied, van waaruit ook vandaag de oproep weerklinkt tot historische verantwoordelijkheid, die de religies ten aanzien van onze wereld hebben.

In een internationale context, die onderhevig is aan snelle en soms dramatische veranderingen, komt vanuit Abu Dhabi de uitnodiging om, startend vanuit het gebed, de dialoog te laten groeien tussen de religies, en van de religies met alle mensen; dit is een wel te verstane onderstreping en benadrukking van de behoefte aan een kwalitatief betere en sterkere dialoog en aan een radicale aanvaarding van verantwoordelijkheid op de zoektocht naar de vrede. Dit zal onvermijdelijke consequenties hebben voor het particuliere en openbare leven.

3) Conclusie

Het leergezag van Paus Franciscus voedt zich vanuit de conciliaire overtuiging, dat de religies beschikken over belangrijke bronnen om, samen met alle mensen van goede wil, een verzoende mensheid te bouwen, die altijd behoefte zal blijven hebben aan een spirituele beweging voor de vrede, die in staat is om de verschillende religieuze werelden te verenigen, zonder deze met elkaar te verwarren. In deze context kan dus het *Document over de Menselijke Broederschap* worden geplaatst, en tevens de recente oprichting, in augustus 2019, ook te Abu Dhabi, van het Hoge Comité voor de uitvoering van het *Document over de Menselijke Broederschap*, waarvan ik de voorzitter ben, en dat de taak heeft om een framework te ontwikkelen, waarmee de doelstellingen van de inhoud van het *Document* kunnen worden gerealiseerd.

In de precare wereld van vandaag, is de dialoog tussen de godsdiensten geen teken van zwakheid. Zij vindt haar bestaansrecht in de dialoog van God met de mensheid. Gebed, dialoog, respect en solidariteit zijn de enige winnende wapens tegen terrorisme, fundamentalisme en elke vorm van oorlog en geweld. En dit zijn wapens die deel uitmaken van de spirituele arsenalen van alle godsdiensten. In het respect van de diversiteit, moet de dialoog hier alle zorg aan besteden, opdat elk menselijk wezen de eigen rechten op het leven, op de fysieke integriteit, op de fundamentele vrijheden, dat wil zeggen op vrijheid van geweten, denken, uitdrukking en religie, ziet gegarandeerd en gerespecteerd.

Men leest in de tekst, en in de titel zelf, van het Document, dat in Abu Dhabi werd ondertekend, over een gemeenschappelijk terrein, dat is verbonden met een oude waarheid, een waarheid die als nieuw kan klinken in de mondiale context die ons omringt: de menselijke broederschap.

Het feit, dat Paus Franciscus en Imam Al-Tayyeb aan ons vragen om het Document te bestuderen, en hun boodschap aan de nieuwe generaties door te geven, kondigt een nieuw seizoen aan. Ik zou willen zeggen, dat er een gemeenschappelijke weg is geopend, welke de vrucht is van een nieuw licht en van een nieuwe creativiteit in het hart van beide religies (en niet alleen van die). En als het God behaagt, dat de mannen en de vrouwen van geloof en van goede wil broederlijk samenlopen, dan heeft dit niet minder waarde dan dat deze broederschap tevens een gezamenlijke weg wordt van de godsdiensten zelf.

Ik wens onszelf toe, dat de inzet van Abu Dhabi werkelijk zal leiden tot een eenheid, die verdergaat dan de grenzen en dan de uiterlijke schijn, en met name gebruik zal maken van de instrumentele geloofsgebruiken van de godsdiensten. Voor de vrede en voor ons samenleven.

BURNOUT EN HET BOUWEN AAN VEERKRACHT IN HET RELIGIEUZE LEVEN

Zr. Maryanne Loughry, RSM

Zr. Maryanne Loughry, RSM, is lid van het Instituut van de Zusters van Genade in Australië en Papoea Nieuw-Guinea. Als gevormde psychologe, onderwees Maryanne aan de School voor Maatschappelijk Werk aan het Boston College. Zij heeft vele jaren gewerkt voor de Vluchtelingendienst van de Jezuïeten, en voor haar proefschrift onderzocht zij de effecten van detentie op niet-begeleide minderjarige vluchtelingen. In 2009 werd zij begiftigd met de Orde van Australië voor haar dienstbaarheid aan vluchtelingen en ontheemden.

Origineel in het Engels

Het is niet altijd makkelijk om de redenen te ontdekken van een andermans nood en angst, en het is zelfs nog moeilijker om te weten te komen, wanneer en hoe een persoon in nood moet worden geholpen.

Dit artikel zal de concepten van de psychologische nood in het religieuze leven onderzoeken, en daarbij de nadruk leggen op de burnout en de stress; het onderzoekt hedendaagse behandelwijzen om deze vormen van nood aan te pakken, en wil tenslotte uitspraken doen over hoe het beleid en de praktijk een sleutelrol kunnen spelen bij het voorkomen van psychologische nood onder de religieuze zusters.

Hedendaagse modellen van psychologische nood

In onze hedendaagse wereld kennen we allemaal religieuze zusters, die onder kwetsbare omstandigheden moeten werken. We hebben gehoord van gevallen waarin religieuze vrouwen zijn misbruikt en getraumatiseerd, en we ontmoeten vaak zusters die geen energie meer hebben, dat wil zeggen geen brandstof meer in hun tank. Deze vrouwen tonen zich moe, uitgeblust, negatief ingesteld en met een gebrek aan enthousiasme. De psychologische term die hiervoor tegenwoordig het meeste wordt gebruikt, is 'burnout'. Zusters die alles hebben gegeven, voelen zich plotseling niet meer daartoe in staat. Burnout is een werkgerelateerde conditie van emotionele overspannenheid, waarin interesse voor het werk, persoonlijke ambitie en efficiëntie scherp dalen, en de patiënt die hierdoor wordt getroffen, is niet meer in staat tot het nemen van besluiten.¹

Waarschijnlijk is deze conditie voor ons herkenbaar. Zoals hierboven beschreven, werken vele zusters nog steeds onder veeleisende omstandigheden, alsof zij nog over de energie zouden kunnen beschikken van jonge religieuzen. Maar zij zijn ouder, hun gesteldheid is complexer, en zij worden gezien als vertegenwoordigers van een taakmodel, waarvan het belang is afgenomen, en dat misschien al helemaal niet relevant meer is.

Sommige zusters hebben geen burnout, maar zijn alleen maar gestresst; zij

beschikken nog wel over energie, maar aan hen worden door henzelf en door anderen onrealistische eisen gesteld. Wij weten, dat stress het normale fysiologische en psychologische functioneren van een persoon kan verstoren. Wanneer wij worden geconfronteerd met een zuster in nood, dan moeten wij ons de vraag stellen: heeft zij burnout, is zij gestresst, of is er iets anders in haar leven gebeurd, wat haar stoort? Om het gedrag van mensen te verklaren, is het juiste taalgebruik en het gebruik van het juiste framework van belang. Hiermee wordt onze diagnose en ons antwoord vastgesteld.

Het hedendaagse taalgebruik zit vol met psychologische taal, waarin vele termen worden gebruikt, zonder dat men zich erover bekommert wat die termen nu echt betekenen. Een hele gebruikelijke term, die bijvoorbeeld in het dagelijks taalgebruik wordt gehanteerd, is het woord trauma. Ik ben een Australische, en recentelijk werd mijn land getroffen door enorme bosbranden, en andere extreme weersomstandigheden. Er is nu veel discussie in de media over het trauma dat we allemaal hebben opgelopen, met speciale verwijzing naar hen die de bosbranden bestreden hebben. Vanuit de technische invalshoek, definieert de psychologie een trauma als “een fysiek letsel of wond, of als een krachtige psychologische shock, die schadelijke gevolgen heeft”.² Dus nu start de discussie over wie is getraumatiseerd, en wat er aan dit trauma moet worden gedaan. Nog een andere technische uitdrukking, die wordt gebruikt, is de “Post Traumatische Stress Stoornis” (PTSS).³ Zijn betekenisvolle aantallen van de Australische bevolking na het trauma van de bosbranden getroffen door een “Post Traumatische Stress Stoornis” (PTSS)? Zonder teveel in details te treden over deze psychiatrische stoornis, hangt dat af van welke “schadelijke effecten” zij hebben opgelopen, en hoe lang deze nu al voortduren. Alleen professionele mentale gezondheidsexperts kunnen dit vaststellen. Maar in de tussentijd domineert het psychologisch taalgebruik over dit trauma onze Australische media, waardoor angst en onzekerheid ontstaan.

In het religieuze leven hebben wij de psychologische en mentale gezondheidstaal ook aangewend om ons gedrag en het gedrag van anderen te verklaren. Maar vaak is ons gebruik van deze terminologie niet technisch correct. Dit kan serieuze gevolgen hebben, omdat de interpretatie van ons gedrag en van het gedrag van anderen de benaderings- en behandelwijze bepaalt van de mentale gezondheid van zusters, en van zusters in nood, en daarnaast kan leiden tot een zekere stigmatisatie (brandmerking), omdat de mentale gezondheid en de mentale ziekte universeel worden gezien als schadelijk voor de reputatie en voor de toekomst.

Het hedendaagse religieuze leven, zoals we dat kennen, wordt geconfronteerd met vele uitdagingen. Alhoewel we niet mogen generaliseren, is het duidelijk dat het aantal vrouwen in het religieuze leven afneemt, dat steeds minder jonge vrouwen zich bij het religieuze leven willen aansluiten, en dat de gemiddelde leeftijd van vrouwen in het religieuze leven toeneemt. Naast deze feiten, hadden de religieuze instituten de laatste decennia minder zusters in actieve dienst, en vele religieuze instituten moesten daarom hun traditionele dienstwerken, zoals bijvoorbeeld scholen en ziekenhuizen, opgeven. En vaak waren deze dienstwerken juist het symbool van de bijdrage van die religieuze instituten! Dit heeft geresulteerd in een veel sterkere positie van de leken in de leidinggevende structuren van deze dienstwerken, en het vrijkomen van een aantal zusters, die hun dienstbaarheid gingen richten op de maatschappelijke periferie. Bovendien hebben de vrouwelijke

religieuze hun bestuursstructuren zien verschuiven van overwegend hiërarchische modellen naar overwegend relationele modellen. En al deze veranderingen vonden plaats, terwijl er steeds minder en steeds oudere zusters waren.

De veranderingen die wij ervaren in onze gemeenschappen, taken en Kerk kunnen storend zijn, en in sommige gevallen ook stressvol; maar deze veranderingen kunnen voor sommige zusters ook mogelijkheden scheppen; onze antwoorden hierop zijn niet universeel. Voor vele zusters is de snelheid van deze veranderingen, en de daaraan verbonden onzekerheid, overdonderend en beangstigend. Wanneer wij in het religieuze leven te maken krijgen met zusters in nood, dan is het niet altijd zo eenvoudig om de oorzaken van die nood vast te stellen, en zelfs nog moeilijker om hen hierin te ondersteunen. En ons gebruik van psychologische termen en het opdrukken, in die zin, van stempels, kan die nood soms zelfs nog vergroten.

Wanneer een zuster tekenen vertoont, dat zij in psychische nood verkeert, dan kan zij zijn getraumatiseerd, onderhevig zijn aan burnout, maar ook zijn gestrest, of onderhevig zijn aan een depressie. Elk van deze gezondheidscondities wordt normaliter technisch gedefinieerd door een mentale gezondheidsexpert, en omdat het hierbij gaat over tekenen en symptomen, die veelal op elkaar lijken, is het soms beter om het oordeel hieromtrent over te laten aan deze specialisten, om aldus te kunnen bepalen wat de betreffende zuster precies mankeert. Deze condities kunnen soms ook samengaan.

Mogelijke behandelwijzen

Mensen in psychische nood kunnen worden geholpen door raadgeving, therapie, medicatie en/of door psychosociale activiteiten, of simpelweg door rust. Welke van deze behandelwijzen van betekenis zou kunnen zijn, kan vaak worden bepaald op basis van beschikbaarheid, voorafgaande praktijkervaring, mogelijke vooroordelen of gebrek aan goed begrip. Dit kan heel duidelijk zijn onder omstandigheden, waarin sprake is van de aanwezigheid van zusters die afkomstig zijn uit verschillende culturen, met verschillende culturele interpretatievormen van het begrip 'nood'. Verder kunnen wij in het religieuze leven de situatie ook verwarren of compliceren door zusters naar spirituele begeleidingen te sturen, dan wel naar een 'sabbatical' of naar een retraite, terwijl zij eigenlijk psychologische behandeling nodig zouden hebben.

Laat mij een voorbeeld geven: Zuster Mary, die rond de zestig jaar is, was de laatste tijd niet goed meer tot het nemen van besluiten in staat. Zij heeft nu het leidinggevende team benaderd met een aanvraag om van taak te mogen veranderen. Moet het leidinggevende team haar: A. naar een raadgever sturen; B. naar therapie sturen; C. uitnodigen voor een 'sabbatical'; D. naar een retraite sturen; E. van taak doen veranderen; F. dit allemaal aanbieden?

Een aantal leiders van congregaties hebben tegen mij verteld, dat het luisteren naar de noden van een zuster in psychische nood, en het nemen van de bovenstaande besluiten, een betekenisvol deel is van hun werk. Sommigen van hen rapporteerden mij, dat de eerste ontmoeting moeilijk kan zijn, omdat de zuster dan haar situatie beschrijft, en haar nood met hen deelt. De daaropvolgende ontmoetingen kunnen zelfs nog moeilijker zijn, omdat de leider van de congregatie vaak niet is getraind in therapeutisch luisteren, maar daarbij wel voelt, dat zij de zuster wil helpen; toch

is zij er dan vaak onzeker van, wat zij in dit specifieke geval moet doen. Soms kan de nood van de zuster zelfs leiden tot het opwekken van nood in de leider zelf.

Als het erover gaat, hoe wij de betreffende zusters het beste zouden kunnen begeleiden, staan er nu vele nieuwe behandelwijzen ter beschikking, ook afkomstig uit een gewetensvolle en positieve psychologie, maar er is onvoldoende expertise verzameld om de efficiëntie van deze benaderingswijze te onderzoeken. Religieuzen in het algemeen, en religieuze leiders in het bijzonder, zijn niet altijd voldoende geschoold om zusters in psychische nood te kunnen begeleiden, zonder het aantrekken van professionele ondersteuning en advisering.

En aan deze complicaties voegen zich dan ook nog de oudere zusters toe, die weliswaar psychisch goed in hun vel zitten, maar tekenen beginnen te tonen van dementie. De diagnose van dementie is soms moeilijk te stellen, en wij kunnen deze zelfs verwarren met emotionele overspannenheid en met burnout. Verder is het begeleiden van demente zusters, en hun handhaving in de gemeenschap, soms zeer belastend.

Zoals boven reeds samengevat, hebben de religieuzen gedurende de laatste decennia geantwoord op veranderingen, en zijn zij in hogere mate gewend geraakt aan de hedendaagse bestuurspraktijken binnen ons takengebied, en binnen onze instituties. Zulke veranderingen hebben ook plaatsgevonden in vele andere hedendaagse instituties, en tot op zekere hoogte ook binnen de Katholieke Kerk. Dit gewenningsproces heeft ons blootgesteld aan de stress en de spanning van het hedendaagse leven en aan de “seculiere” opties, die beschikbaar staan voor onze begeleiding. Tegelijkertijd heeft ook de psychologie zich ontwikkeld door middel van nieuwe verklaringen en behandelwijzen voor mensen met stress en burnout.

Meer hedendaagse en preventieve behandelwijzen

Een zeer betekenisvolle en relevante behandelwijze is het zich richten op zelfhulp. Deze behandelwijze, die het onderwerp is van vele zo geheten luchthavenboeken, maakt gebruik van individuen die een eigen praktijk beginnen, en daar technieken en praktijken aanbieden, die erom bekend staan, dat ze stress en burnout bestrijden. Deze praktijken omvatten bijvoorbeeld het aanpassen van slaappatronen, het doen van oefeningen, het volgen van diëten, het ondernemen van recreatieve activiteiten, en het volgen van meditatie en rust. Ik ben zo vrij om te stellen dat, alhoewel sommige religieuze zusters deze praktijken hebben omarmd, zij dit zien als een afleiding van hun eigenlijke taak, en niet als iets waarmee religieuzen zich voortdurend zouden moeten inlaten. Enkele zelfhulp praktijken kunnen worden gezien als een tegenhanger van het gemeenschapsleven. Er bestaat bewijs, dat vele van deze praktijken zich kunnen richten op factoren die bijdragen aan stress, zoals hoge bloeddruk en overgewicht.

Een andere serie behandelwijzen, die bevolkingen in psychische nood kunnen helpen, zijn trauma-informatieve methodes. Trauma-informatieve zorg beschouwt trauma's uit het verleden en de daaraan verbonden verwerkingsmechanismen bij het interpreteren van de gedragingen en de behandeling van een persoon. Trauma-informatieve zorg kan vele vormen aannemen, is traumagevoelig en biedt actief weerstand tegen hertraumatisering. Het is gevoelig voor de wijde reeks van emoties, die normaliter uit traumatische gebeurtenissen voortvloeien, en antwoordt op deze emoties op een positieve en empathische wijze. Vaak vindt trauma-

informatieve zorg plaats in groepscommunities, waar activiteiten worden ontworpen die inwerken op de krachten van de populatie door het gebruik van een op de krachten gebaseerde benaderingswijze, en niet van een deficit model.

Het vakgebied van het humanitaire werk heeft een aanvullend instrument geïdentificeerd als behulpzaam, wat bekendheid heeft verworven als de “Psychologische Eerste Hulp”-training. Anders dan de zelfhulp, legt deze behandelwijze de nadruk op het werken met groepen. Niet anders dan de “Eerste Hulp”-training, waarin groepen worden getraind om te antwoorden op hartaanvallen, snij- en brandwonden, is de “psychologische eerste hulp”-training een training van één of twee dagen, waar mensen worden getraind in de basiselementen van de mentale gezondheid. Zowel de “eerste hulp”- als de “psychologische eerste hulp”-training zijn niet ontworpen om gezondheidsspecialisten en mentale gezondheidsspecialisten te vervangen; het is een training die erop is gericht om van werkplaatsen veilige plaatsen te maken, voorzien van een met elkaar gedeelde taal voor het kunnen interpreteren van fysieke en mentale nood. Indien deze op de juiste wijze worden opgezet, kunnen deze veilige plaatsen referentiekaders vormen voor specialisten. Ook religieuze instituties moeten veilige plaatsen zijn voor gezondheid en mentale gezondheid, en de “psychologische eerste hulp”-training zou hier weldadig kunnen zijn, en enkele van de vooroordelen (brandmerken) ten aanzien van de mentale gezondheid teniet kunnen doen, alsook kunnen helpen bij de ontwikkeling van een gedeeld lexicon van stress en psychische nood, waardoor religieuzen zich vrijer zouden kunnen voelen om te praten over hun gezondheid en over hun ervaringen. Hoe vrijer we zijn om onze ervaringen te delen en de vroege tekenen van psychische nood bij onze collega's te observeren, hoe ondersteunender en hoe robuuster onze communities kunnen worden. Zowel de “psychologische eerste hulp”-training als de zelfhulp benadrukken méér de preventie dan de zorg.

Het opbouwen van institutionele veerkracht

Terwijl in de paragrafen hierboven de onderwerpen van de burnout en van de stress werden onderzocht, alsook de behandelwijzen van hen die in psychische nood verkeren, kan er op het niveau van het leiderschap en van het bestuur nog veel meer worden gedaan om te verhinderen, dat zusters worden overbelast, en in psychische nood gaan verkeren. Een prominent thema is in dit kader momenteel het opbouwen van veerkracht bij instituties en individuen. Het opbouwen van veerkracht is een aanpassingsproces in gevallen van tegenslag, trauma's, tragedies, bedreigingen, of wanneer men wordt geconfronteerd met betekenisvolle bronnen van stress of met een “terugslag” die voortkomt uit moeilijke ervaringen.⁴ Veerkrachtige instituties worden gekenmerkt door een goed beleid en een goede praktijk, die het aanpassingsproces vergemakkelijken.

In het religieuze leven kunnen een goed beleid en een goede praktijk de zusters helpen om de veranderingen en uitdagingen aan te sturen, die zij ervaren. Een sterk voorbeeld van een goed beleid, zou een beleid kunnen zijn op het gebied van de taakbenoemingen en van de contracten. In vele delen van de wereld werken de zusters in taken, waarbij geen sprake is van een goede taakomschrijving, met daaraan gekoppelde randvoorwaarden. De afwezigheid van zo'n beleid kan uitmonden in frustraties, lange arbeidstijden en onrealistische verwachtingen. Het gebrek aan zulke voorwaarden kan in sommige gevallen leiden tot uitbuiting en misbruik, die

dan weer kunnen leiden tot burnout. Een duidelijk beleid en de sluiting van overeenkomsten, met daaraan gekoppelde taakevaluaties, kan betekenen dat de zuster de grenzen kent, die aan haar taak zijn gesteld, en verlenen aan de zuster, aan haar religieuze leiders en aan haar werkgever duidelijkheid omtrent haar rol en haar functioneren; want dit zijn allemaal randvoorwaarden voor een positieve relatie tussen een zuster en haar takenpartner. Zulke praktijken worden ook aanbevolen, wanneer de zuster werkzaam is in een taak binnen haar eigen congregatie.

Nog een ander beleid, wat kan worden ontwikkeld, is een beleid op het gebied van vorming, zowel de eerste vorming als de doorlopende vorming, alsook een beleid met betrekking tot “sabbaticals”, recreatieactiviteiten en toelages. Een dergelijk beleid kan ambiguïteiten voorkomen, en een instrument zijn voor communicatie en evaluatie. Vele veerkrachtige instituties vormen hun beleid op basis van de beste ervaringen van anderen, en kiezen voor de maatregelen die de meeste invloed hebben op de vorming en formulering van de details in dat beleid. Dit maakt het eenvoudiger om zich dat beleid “eigen” te maken. Indien wij ons gaan verplaatsen naar meer relationele vormen van bestuur, dan is het niet verstandig om ons beleid te presenteren zonder een daaraan voorafgaande bronnenevaluatie bij hen die door dat beleid in hun dagelijkse leven worden geraakt.

In het licht van de recente schandalen en openbaringen op het gebied van het misbruik binnen de Katholieke Kerk, is het nu ook van groot belang, dat religieuze instituties gedragscodes hanteren, en een beleid voeren op het gebied van de kinderbescherming. Een dergelijk beleid voorkomt ambiguïteiten met betrekking tot een juist gedrag in de takenpraktijk, en verschaft discussieplatformen op het gebied van het uitzetten van grenzen, en van de functie- en taakevaluatie. Het kan ook worden gebruikt voor het voorkomen van misbruik van zusters en van hen die aan onze zorgen zijn toevertrouwd, door het expliciet maken van standaardregels, die door de zusters en onze taakpartners, inclusief ook de kerkelijke taakpartners, moeten worden gerespecteerd. Open communicatie over gevoelige onderwerpen is één van de middelen waarmee vroege tekenen van misbruik kunnen worden geïdentificeerd en aangepakt.

Leiderschap

Het staat buiten elke discussie, dat leiders van religieuze congregaties vandaag enorme uitdagingen aangaan. Ook zij maken deel uit van steeds oudere generaties, en leiden in toenemende mate congregaties die afnemen in aantallen en hulpbronnen, terwijl zij blijven beschikken over vrouwen die blijven werken onder de mensen in de maatschappelijke periferie, waarmee zij het charisma van hun stichters willen uitdragen. Er zijn maar weinig roepingen, en de jongere of nieuwere leden leggen andere en verschillende prioriteiten, beschikken over nieuwe scholingen, en hebben vaak zorgen over de toekomst van het universum en van de Katholieke Kerk.

De hedendaagse verantwoordelijkheden van de leiders van het religieuze leven zijn nog steeds enorm. Zij hebben veel aandacht voor het civiele en het kerkelijke recht, en voor het aansturen van taken. De economische planning en het zekerstellen van voldoende hulpmiddelen voor de toekomstige zorg van de zusters, en hun institutionele taken, zijn voor hen belastend, en vragen om veel begrip van

complexe zaken en technische scholingen. Omdat religieuze instituten relationeler zijn geworden bij de besluitvorming is, in verband hiermee, een goede communicatie van groot belang. Te midden van al deze verantwoordelijkheden, moeten religieuze leiders een goede zelfhulp toepassen, opdat zij de uitdagingen die zich gedurende hun leiderschapstermijn presenteren, aankunnen met een goed beoordelingsvermogen en een goede gezondheid. Religieuze leiders worden ertoe opgeroepen om goede modellen te ontwikkelen, zowel voor hun eigen handelen als voor hun verwachtingspatroon ten aanzien van hun gemeenschappen.

Een krachtige strategie, die aan religieuze leiders en aan hun zusters die taken verrichten, wordt geadviseerd en aanbevolen, is de supervisie. Supervisie is een regelmatige, geplande, intentionele en begrensde ruimte, waarin een geschoolde beoefenaar van supervisie een andere beoefenaar ontmoet om samen de toeziende werkzaamheden vast te stellen. Deze sessies kunnen de toezichthouder erbij helpen om zaken te onderzoeken in hun werk, waarvan zij zich niet eerder bewust waren. Supervisie verschaft aan de leiders daarom een nieuw paar ogen, waarmee zij bepaalde zaken kunnen bekijken, en introduceert ook de het concept van de verantwoordelijkheid en van de evaluatie ten aanzien van de praktijksituatie en de gedragspatronen.

Supervisie en ondersteuning, en het daarbij betrekken van mentale gezondheidsspecialisten kan duur zijn. Religieuze instituten zouden het beste een vergelijkende lijst kunnen maken van mentale gezondheidsspecialisten, hun bijzondere expertise en hun werkgebied, die zij vervolgens regelmatig zouden moeten updaten, zowel voor de noodgevallen als voor de permanente doorlopende consultatie. Het is tegenwoordig ook mogelijk om zulke diensten te verwerven via internet, wat nuttig kan zijn in gevallen waarin maar weinig mentale gezondheidsspecialisten voorhanden zijn, en ook in gevallen waarin zij niet gewend zijn aan de binnen de religieuze instituten heersende cultuur, en aan de praktijken van het religieuze leven. Het aanleggen van een begroting voor dergelijke hulpmiddelen zou deel moeten uitmaken van ons gewone beleid.

Samenvattend gesteld, kan de stress en de spanning van het religieuze leven kostbaar zijn. Het is niet alleen noodzakelijk om goede systemen te ontwikkelen om de effecten van deze stress en van deze spanning op individuele zusters, via zelfhulp en geschikte professionele hulp, aan te kunnen pakken, maar ook om een goed beleid en een goede praktijk te verzekeren, zodat onze religieuze instituten over veerkracht kunnen beschikken, en in goede vorm kunnen verkeren, voor de onzekere tijden die nu voor ons liggen.

- ¹ Colman, A.M. (2014) A Dictionary of Psychology (online). Oxford UK, Oxford University Press.
- ² Colman, A.M. (2014) A Dictionary of Psychology (online). Oxford, University of Oxford Press.
- ³ Deze "Post Traumatic Stress Disorder (PTSD)" (de bovenstaande term in het Engels vertaald) is een psychiatrische stoornis die kan voorkomen bij mensen die een traumatische gebeurtenis hebben moeten ondergaan, zoals een natuurramp, een ernstig ongeluk, een terroristische aanslag, een oorlog of gevecht, een verkrachting of een andere ernstige inbreuk op hun persoon (American Psychiatric Association).
- ⁴ American Psychiatric Association

HET LEVEN VAN DE UISG

Vanuit het bureau van de uitvoerend secretaresse

Sinds ik u het laatste bericht toezond “vanuit het bureau van de uitvoerend secretaresse”, in n.171, is er heel wat veranderd. Mijn afsluitende woorden waren gewijd aan Zr. Elisabeth Flick en aan Zr. Cecilia Bayona voor hun jaren van dienstbaarheid bij de UISG. We konden toen nog niet vermoeden, dat Zr. Elisabeth in korte tijd van ons zou worden weggenomen, gedurende de eerste Coronagolf hier in Italië. Haar dood was voor eenieder in haar congregatie, en voor onze staf van de UISG, een persoonlijk verlies. En haar dood symboliseerde tevens het verlies dat zovele vrouwelijke en mannelijke congregaties moesten lijden, eerst in Italië en Spanje, en daarna geleidelijk aan in Europa, en vervolgens in Noord- en Zuid-Amerika, gevolgd door Afrika, Azië en Oceanië. Vrijwel geen enkele religieuze congregatie bleef gespaard van het virus, direct of indirect, door de infectie van hun eigen leden of van hun familieleden, personeelsleden, burens, vrienden en mensen om hen heen, waarop hun dienstbaarheid was gericht, en die op dezelfde wijze werden getroffen, en moesten lijden. Moge de zielen van hen die wij hebben liefgehad, en hebben verloren, rusten in de liefdevolle armen van hun Heer en Redder.

Er zijn vele andere verliezen en doden te betreuren geweest, omdat onze levenswijze door de pandemie radicaal moest veranderen en worden aangepast aan de tijd. We hebben allen de afwezigheid gevoeld van aanraking, en hebben geleden onder de gedwongen fysieke en psychische afstanden, en onder het verlies van onze gewone manier van leven die tot uitdrukking komt in onze gezamenlijke eucharistieviering, in onze dagelijkse maaltijden, in onze vormingsklassen, ons spirituele beheer van parochies, ziekenhuizen en gevangenissen, in onze ontmoetingen en conferenties, en in onze vergaderingen en kapittels. Eenieder van u kent de wijze waarop haar leiderschap is veranderd door beperkingen van reizen en van persoonlijke ontmoetingen, en door een toename van online communicaties. De technologie heeft een gevoel van solidariteit laten ontstaan tussen congregaties, wat zich ook nu nog ontwikkelt, en dat heeft zich verbonden met de wijde wereld. Wij lijden allemaal samen, maar slaan ook de handen ineen om elkaar te bemoedigen en te ondersteunen. Wij zijn aan het leren om het essentiële van het niet-essentiële te onderscheiden.

Ons werk bij de UISG is op betekenisvolle wijze veranderd. Vanwege de wereldwijde noden werd de UISG door verschillende stichtingen en door vele religieuze congregaties benaderd met de vraag naar een speciaal solidariteitsfonds, om daarmee congregaties die in nood verkeren, te helpen. Nadien werden we benaderd door San Egidio (een Italiaanse organisatie), waarmee we konden samenwerken bij het ontvangen van USAID-fondsen voor congregaties in nood, en voor welkomsvverblijven en –huizen in Italië. Vanwege de constellatiestructuur binnen de UISG, waren wij in staat om de fondsen snel en zonder veel bureaucratie door te sluizen naar de mensen in nood, wat door de donateurs van die fondsen hogelijk is gewaardeerd. Een ander gebied waarop de UISG zich gedurende deze periode richtte, was het aanbieden van praktische hulp bij de vorming en bij de spirituele voeding van leiders van congregaties en van hun leden, via Zoom. De omvang hiervan en het aantal aan de orde gestelde thema's was aanzienlijk, en wij hebben ons verwonderd over de bekwaamheid van de stafleden van de UISG, om met grote aantallen mensen, verdeeld over vier taalgroepen, te werken gedurende een aantal online ontmoetingen. Daarnaast hebben Patrizia Morgante, Zr. Florence de la Villeon en Zr. Thérèse Raad

vorming en praktische hulp geboden aan vele congregaties, die zij in staat stelden om op effectieve wijze te werken met Zoom, zowel bij de contacten tussen hun congregaties, als binnen hun eigen missies en taken. Het vermogen van de vrouwelijke congregaties om de charisma's van hun stichters aan te passen aan de nieuwe werkelijkheden, om aldus de nieuwe noden van hun tijd te ledigen, door middel van verbeeldingskracht, creativiteit en flexibiliteit, is indrukwekkend.

Gedurende de laatste maanden hebben de verschillende UISG-projecten zich verder kunnen ontwikkelen, ondanks de beperkingen die door Covid-19 werden opgelegd. Het vormingsprogramma van de 44 deelnemers werd na een maand online gegeven. Zr. Cynthia Reyes en de deelnemers lieten deze overgang vlekkeloos verlopen, en wij zijn de aanwezigen dankbaar voor hun flexibiliteit om op meerdere verschillende uren van de dag aanwezig te willen zijn. Het initiatief "Internationale Katholieke Zorg voor Kinderen" (Catholic Care for Children International (CCCI)) ging officieel van start, en Zr. Niluka wijdde enkele belangrijke webinars aan een verklaring van de doelstelling van de visie van CCCI, en aan de implicaties bij het opzetten van de zorgstructuur.

De twee unies, de USG en de UISG, hebben een nieuwe commissie opgericht, die wordt ondersteund door het UISG-Bureau voor Zorg en Bescherming. In samenwerking met de Vaticaanse Commissie voor Zorg en Bescherming van Minderjarigen en het Centrum voor Zorg en Bescherming (van de Gregoriaanse Universiteit), is deze gezamenlijke Commissie begonnen met het aanbieden van webinars voor algemene oversten, leden van generale raden en contactpersonen van congregaties. Het UISG-project "Zaaien van Hoop voor de Planeet" heeft zich gestadig ontwikkeld onder leiding van Zr. Sheila Kinsey, en het netwerk van deelnemende congregaties is enorm vergroot.

Zr. Gabriella Bottani en het Internationale Coördinatie Team heeft steun verleend aan de vele netwerken van Talitha Kum, in deze kwetsbare tijden waarin steeds meer mensen terechtkomen in risicovolle situaties. Achter de schermen zorgen andere stafleden voor de noodzakelijke administratieve steun bij al deze verschillende initiatieven; zonder hen, zouden deze niet mogelijk zijn geweest en momenteel niet mogelijk zijn.

Ondanks alle moeilijkheden, startte de UISG een nieuw initiatief, dat als onderwerp heeft "Zusters bepleiten en verdedigen globaal", wat is gericht op het uitrusten van zusters, in de verschillende delen van de wereld, met de noodzakelijke achtergrond en de noodzakelijke scholingen die nodig zijn voor verdediging en communicatie namens hen die leven aan de rand van de maatschappij. Het verheugt ons, dat wij mejuffrouw Uta Sievers en mejuffrouw Giulia Cirillo mogen verwelkomen als projectcoördinatoren en functionarissen, die respectievelijk zullen worden belast met verdediging en communicatie.

Gedurende het aflopende jaar deelden wij, als religieuze vrouwen en mannen, de invloed van het Covid-19 virus op het religieuze leven in de verschillende delen van de wereld. De presentaties door CLAR, LCWR en UCESM hielpen ons bij het ontwikkelen van een nieuw gevoel van solidariteit. Dit bereidde ons voor op de gelegenheid, die ons werd geboden, om de nieuwe encyclic "Allen Broeders" van Paus Franciscus met de leiders van de congregaties te delen, zodat deze op een zo breed mogelijk niveau kon worden gedeeld. Het Dicasterie voor de Instituten van het Gewijde Leven en de Sociëteiten van Apostolisch Leven presenteerde het nieuwe document "De gave van trouw en de vreugde van volharding", via Zoom, aan de religieuze wereldwijd. Zij organiseren een nieuwe

ontmoeting op 18 februari 2021, om de bijzondere aspecten van dit document met de hogere oversten en de procurators te onderzoeken.

Staat u mij toe, om u bij de afsluiting van dit moeilijke jaar, terwijl wij met hernieuwde hoop kijken naar het komende nieuwe jaar, een gebed aan te bieden uit de Keltische traditie:

*Wanneer je pad wordt bedreigd door schaduw,
moge de Heer je dan omringen,
houdt het licht binnen en de duisternis buiten.
Wanneer je pad wordt getroffen door conflict,
moge de Heer je dan omringen,
houdt de liefde dichtbij en de haat buiten.
Wanneer je pad wordt bedreigd door zorg,
moge de Heer je dan omringen,
houdt de vrede binnen en de angst buiten.
Wij verlangen dat U tussen ons komt, op de plek waar wij zijn.
We vrezen niet de schaduwen die ons omringen,
omdat U tussen ons komt.
We wachten op een roep in de nacht,
op de vreugde die volgt op de pijn, de komst van hoop.
AMEN.*

Berichten van de UISG

Communicatievernieuwing van de UISG: website en logo

Zoals eenieder van ons overkomt, willen wij zo nu en dan ons aanzien veranderen: we knippen onze haren en veranderen onze kleding. Na vijf jaar intense activiteiten, zijn ook de communicatieve platvormen van de UISG aan een vernieuwing toe, om beter te kunnen antwoorden op de behoeftes aan communie en aan relaties tussen onze leden.

Wij zullen beginnen met ons logo en met onze website. De eerstgenoemde vernieuwing houdt ons al jarenlang bezig: wij voelen aan, dat dit logo momenteel niet meer uitdrukt, waar onze Unie voor staat. En de website zal hierna volgen: met vele nieuwigheden die het rondzenden van informatie, en uw deelname, eenvoudiger en directer maakt.

Er zijn enkele maanden van beschouwing, overdenking en studie voor nodig om tot een eindresultaat te komen. Indien jullie ons willen helpen met een idee of met opbouwende kritiek, dan zouden jullie ons daarmee constructief bij kunnen staan: schrijf dat dan aan: comunicazione@uisg.org

"Leiders van een gewijd leven in een vruchtdragende wereld" -Online cursussen over leiderschap

De UISG en de USG hebben de eerste online cursus over leiderschap georganiseerd, in vier talen, gedurende de maanden oktober en november: deze cursus stond sterk in de belangstelling van mannelijke en vrouwelijke religieuzen.

Enkele cijfers: we ontvingen 1500 aanvraagformulieren voor de inschrijving, met name van de kant van vrouwen; de meeste deelnemers zijn vrouwelijke en mannelijke religieuzen in leidinggevende posities (op verschillende niveaus) en vormingsleiders; de landen waar zij vandaan komen zijn: Europa, Mexico, Brazilië, Argentinië, Colombia, Peru, Nigeria en Canada.

Emili Turù, FMS en Pilar Bonavente, MSOLA de twee docenten, hebben het volgende bevestigd: *“Dit onderwerp is vooral in de hedendaagse tijd relevant: we hebben ons gerealiseerd hoezeer het leiderschap wordt ondervraagd door de nieuwe uitdagingen in de wereld, en als gewijde personen moeten wij ons de geschiedenis en de wereld die uit deze crisis voortkomt, eigen maken. Wij hebben dit omschreven als een vruchtdragende tijd, die dus zal uitmonden in een nieuwe tijd”*.

Gezien de getoonde belangstelling, zal de UISG in 2021 andere cursussen aanbieden over het leiderschap.

Cursus "Interculturaliteit en Leiderschap"

“Er is geen jood of heiden meer, er is geen slaaf of vrije, er is geen man en vrouw: allen tezamen zijt gij één persoon in Christus Jezus. Maar als gij bij Christus hoort, dan zijt ge ook Abrahams ‘nageslacht’, erfgenamen krachtens de belofte” (Galaten, 3, 28-29). In december wordt een cursus gehouden met 8 ontmoetingen over het thema van de interculturaliteit en het leiderschap: de deelnemers zijn algemene oversten en algemene raadsleden.

Deze cursus hanteert een gereduceerde versie van het 14-daagse programma, dat de UISG heeft georganiseerd in januari 2019.

Tussen de thema's vindt men de volgende onderwerpen: *cultuur en interculturele gevoeligheid; interculturaliteit en het hedendaagse religieuze leven; spiritualiteit en de interculturele reis van Jezus; cultuur en geslacht; interculturaliteit en het digitale tijdperk; interculturaliteit en leiderschap*.

Ontmoeting met de continentale conferenties van vrouwelijke en mannelijke religieuzen

In 2020 heeft de UISG online de besturen ontmoet van de verschillende religieuzenconferenties in de wereld, door middel van een serie Webinars met het thema *“ons opnieuw de toekomst inbeelden”*

We hebben hen enige eenvoudige vragen gesteld:

- Hoe begeleidt het religieuze leven op jullie continent de mensen in deze tijd van pandemie?
- Op welke wijze ondervraagt deze crisis het religieuze leven?
- Hoe beelden wij ons de toekomst in, na deze globale gebeurtenis?

Wij hebben de volgende religieuzenconferenties ontmoet: de LCWR (Verenigde Staten), de CLAR (Latijns-Amerika en het Caraïbisch Gebied), de UCESM (Europa) en de COSMAM (Afrika en Mozambique).

Al deze ontmoetingen zijn zeer intensief geweest: een moment van gebed en gemeenschappelijke overdenking over het religieuze leven in de wereld, waarbij wij elkaar ondersteunden, en waarbij wij de communie versterkten, die een broederlijke en zusterlijke gemeenschap voortbrengt.

De opnames zijn beschikbaar op ons youtube-kanaal: <https://bit.ly/3kgI5me>

Voor alle slachtoffers van Covid 19: een online gebed

“Stilte betrachten om te kunnen luisteren naar het fluisteren en het gezucht van hen die lijden aan Covid-19”: met dit als uitgangspunt, hebben wij eind juli een online gebed georganiseerd in 5 talen. Gedurende dit kostbare moment hebben wij ons verbonden met de concrete aangezichten van personen, met name met die van de allerzwaksten, die lijden omdat zij geen toegang hebben tot behoorlijke medische zorg, of tot een mogelijkheid van overleving.

Wij hebben gereisd van Venezuela naar India, van Brazilië naar Italië, waarbij wij baden en het leven zegenden, wat ook weer uit het as kan opbloeien.

Een prachtig moment van nabijheid!

Bescherming van de minderjarigen: een gezamenlijke inspanning

De UISG heeft, in samenwerking met de *Commissie Bescherming van het Vaticaan, de Italiaanse Blauwe Telefoon* en het *Centrum voor Bescherming van Minderjarigen van de Gregoriaanse Universiteit*, een serie van vier Webinars georganiseerd over het thema: *Bescherming van minderjarigen en van kwetsbare volwassenen gedurende de Covid*. Vele vrouwelijke religieuzen zijn in dit thema geïnteresseerd, en zijn er zich van bewust, dat voor deze missie een vorming op meerdere niveaus noodzakelijk is, naast een grote aandacht en zorg voor personen en voor relaties.

We hebben in één enkel document al het materiaal en alle video's van de ontmoetingen in de diverse talen verzameld.

U vindt alles via de volgende link: <https://bit.ly/2FX7L8z>

De UISG sticht de Internationale Katholieke Zorg voor Kinderen (CCCI)

De Internationale Unie van Algemene Oversten (UISG) staat op het punt om een nieuw project te lanceren: de Internationale Katholieke Zorg voor Kinderen (CCCI). Dit project, dat door zusters zal worden geleid, helpt de religieuze instituten, en met name de instituten die een charisma voor de zorg van kinderen hebben, om aan kinderen de kwalitatief hoogst mogelijke assistentie te verlenen. Het doel daarvan is om elk kind te kunnen zien opgroeien in een veilige en liefdevolle omgeving, in een gezin of in een familiale omgeving. Dit project is gelanceerd op 2 oktober 2020 met een online presentatie aan de leden van de UISG, aan de pers en aan de partnerorganisaties.

De visie van de CCCI: het scheppen van een wereld waarin elk kind kan opgroeien in een veilig en liefdevol gezin, of in een gemeenschap die hem of haar ondersteunt.

De missie van de CCCI: het helpen van de religieuze instituten met een charisma voor de zorg voor kinderen bij het lezen van de tekenen der tijd, en bij het verstrekken van de best mogelijke assistentie aan kinderen en aan kwetsbare personen; in het bijzonder: *het verminderen van institutionele assistentie en het bevorderen van familiale en communautaire assistentie aan kinderen*.

Men kan meer lezen over dit project, in het Engels, op de volgende link: <https://bit.ly/3huw9M0>

De tijd van de Schepping 2020: een jubileum voor de Aarde

De campagne van de UISG "*Laudatio Si', het zaaien van hoop voor de planeet*" heeft een vervolg gekregen met de "*Tijd van de Schepping*", van 1 september tot 4 oktober 2020. De verschillende constellaties van de UISG hebben hun inzet voor een integrale ecologie en de uitvoering van *Laudatio Si'* met elkaar kunnen delen.

Deze campagne van de UISG geeft in de persoon van Zr. Sheila Kinsey, als coördinator, een bijdrage aan datgene wat het *Dicasterie voor de Integrale Menselijke Ontwikkeling* uitdraagt, om aldus op alle niveaus en in alle details van ons leven de groene encycliciek van Paus Franciscus te mogen toepassen.

Voor nadere informatie, en voor het downloaden van het materiaal, raadpleeg: <https://www.sowinghopefortheplanet.org>

SECRETARIAAT VAN DE UISG

SECRETARIAT	Sr. Patricia Murray, ibvm	<i>segretaria.esecutiva@uisg.org</i>
	<i>Algemene Secretaresse</i>	06 684002 36
	Rosalia Armillotta	<i>ufficio.segreteria@uisg.org</i>
	<i>Assistent van de Algemene Secretaresse</i>	06 684002 38
FINANCIES	Aileen Montojo	<i>economato@uisg.org</i>
	<i>Financieel Administrateur</i>	06 684002 12
	Sr. Sunitha Luscious, zsc	
	<i>Assistent Financieel Administrateur</i>	
	Patrizia Balzerani	<i>assistente.economato@uisg.org</i>
COMMUNICATIE	<i>Membership Secretaresse</i>	06 684002 49
	Patrizia Morgante	<i>comunicazione@uisg.org</i>
	<i>Eindverantwoordelijke communicatie</i>	06 684002 34
	Sr. Thérèse Raad, sdc	<i>comunicazione@uisg.org</i>
	<i>Communicatiebureau (Vrijwilliger)</i>	0668.400.233
	Antonietta Rauti	<i>bollettino@uisg.org</i>
DIENSTEN	<i>Coördinator UISG-Bulletin</i>	06 684002 30
	Bianca Pandolfi	<i>info@uisg.org</i>
	<i>UISG Information Office</i>	
	Svetlana Antonova	<i>assis.tec@uisg.org</i>
PROJECTEN	<i>Technisch Assistent Algemene Diensten</i>	0668.400.250
	Sr. Florence de la Villeon, rscj	<i>rete.migranti@uisg.org</i>
	<i>Project Migranten</i>	06 68400.231
	Sr. Gabriella Bottani, smc	<i>coordinator@talithakum.info</i>
	<i>Coördinator Talitha Kum</i>	06 684002 35
	Marilde Iannotta	<i>secretariat@talithakum.info</i>
	<i>Talitha Kum Secretariat</i>	0668.400.232
	Sr. Mayra Cuellar, mb	
	<i>Talitha Kum Database</i>	
	Sr. Mary Niluka Perera, sgs	<i>ccc@uisg.org</i>
	<i>Catholic Care for Children International</i>	0668.400.225
	Claudia Giampietro	<i>safeguarding@uisg.org</i>
	<i>Office for Care and Protection</i>	0668.400.225
	Sr. M. Cynthia Reyes, sra	<i>formators.programme@uisg.org</i>
	<i>Coördinator UISG Vorming Program</i>	0668.400.227
	Canon Law Council	<i>canoniste@uisg.org</i>